

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 18^ο, Αρ. 75. Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2018

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 18^ο, Τεύχος 75^ο, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2018

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι	2	John Fitzgerald Kennedy	2
Ισαάκ Νεύτων. Άγνωστες πτυχές της ζωής του	6	Isaac Newton. Unknown aspects of his life	6
Προγεννητική και Νεογεννητική Ανάπτυξη	8	Prenatal and Neonatal Development	8
Τζον Ντίλιγκερ	9	John Dillinger	9
Βιόλα με ρόδα, ένα παράξενο όργανο	10	Hurdy-gurdy, a strange instrument	10
Καλάθια και καλαθοπλεκτική	11	Baskets and basketry	11
Ένα γραμματόσημο με ισχυρό συμβολισμό	14	A stamp with powerful symbolism	16
Ο δίκταμος	15	Origanum dictamnus	18
Μια ματιά στα σύννεφα	16	A look at the clouds	21
Αχ! Αυτό το πλάνο: <i>Μετεωρολογία</i>	19	Thematic plans: <i>Meteorology</i>	19
Ιρένα Σέντλερ, μία μεγάλη ηρωίδα	20	Irena Sendler, a great heroine	24
Μίστερ Μπιν	21	Mr Bean	26
Η παέγια	22	The paella	27
Η Ισλανδία σε τελικούς Παγκοσμίου Κυπέλλου! ...	23	Iceland in World Cup finals!	28
Λαιμητόμος, γκιλοτίνα ή καρμανιόλα	24	The guillotine	30
Όταν ο Ηνίοχος των Δελφών εμπνέει!	27	When the Heniochus of Delphi inspires!	27
Ο αστερίας	28	The starfish	28
Οι πρωτοπόροι της αεροπορίας	30	The pioneers of aviation	30
Ο “Κάπτεν Γουάιτ” που δεν ήταν ο Κάπτεν Γουάιτ! ..33		“Captain White” who was not Captain White!	33
Μίλων ο Κροτωνιάτης, ο υπεραθλητής	34	Milo of Croton, the super-athlete	34
“Μάρκετινγκ” κονσέρβας μέσω γραμματοσήμων! ...	35	Marketing of canned through stamps!	35
Ανοικτή Επιστολή: <i>Μονόφυλλα με διαφημίσεις</i>	36	Open letter: <i>Postal stationery with ads</i>	36
Δικά μας και δικά σας νέα	39	Philatelic news	39
Ένα μικρό φιλοτελικό αφιέρωμα στη Λάικα	40	A small philatelic tribute to Laika	40
“Ελληνικό” γραμματόσημο στον Καναδά	41	A “Greek” stamp in Canada	41
Νέες εκδόσεις Ελλάδας - Κύπρου	42	New issues of Greece and Cyprus	42

Εικόνα εξωφύλλου: Γραμματόσημο από το άρθρο “Μια ματιά στα σύννεφα”

THE THEMATIC PHILATELIST

Quarterly Journal. Year 18th. No 75, July - September 2018

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

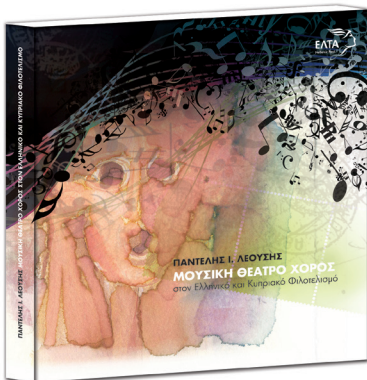
The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

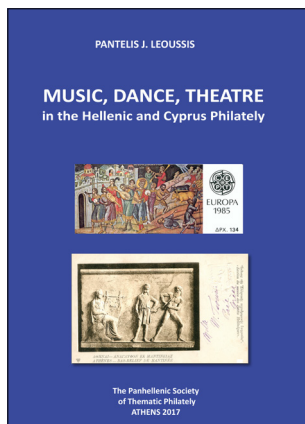
Διοικητικό Συμβούλιο 2017-2018
Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος
Χρήστος Γκίκας Αντιπρόεδρος
Κώστας Χριστοδουλίδης Γ. Γραμματέας
Βασίλης Πετρόχειλος Ταμίας
Βαγγέλης Κώσης Έφορος
Βασίλης Λιανός (Καλαμάτα) Μέλος
Φώτης Μόσχος (Ναύπακτος) Μέλο.

Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος
Ευάγγελος Ολύμπιος

Εκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων

Εκδόσεις του Συλλόγου μας

Ο Θεματικός φιλοτελιστής έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013 Μεγάλο Αργυρό
ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:

www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι.

Αναζητώντας νέους τρόπους προσπορισμού εσόδων από τους λίγους εναπομείναντες φιλοτελιστές-συνδρομητές τους, τα ΕΛΤΑ άρχισαν να αντιγράφουν εκδοτικές πρακτικές μεγάλων χωρών, όπως η Γαλλία, όπου οι φιλοτελιστές είναι αρκετές εκατοντάδες χιλιάδων. Εκτός του ήδη βεβαρημένου και ογκώδους τακτικού προγράμματος που για το τρέχον έτος περιλαμβάνει τουλάχιστον 19 σειρές, εκδίδουν νέα γραμματόσημα, τα οποία βαφτίζουν “Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα”, με τον ισχυρισμό ότι αυτά “δεν είναι γραμματόσημα” για την αλληλογραφία αλλά μόνο για τους συλλέκτες. Δίνουν μάλιστα προτεραιότητα για την απόκτησή τους στους συνδρομητές. Τα εκτυπώνουν σε μικρές ποσότητες και σε ποικίλης μορφής “προϊόντα”, όπως π.χ. σε τευχίδια των 10 γραμματοσήμων με τιράζ 5.000 τεμάχια, φακέλους ΠΗΚ σε 1000 τεμάχια, κάρτες σε 500 τεμάχια κλπ. Και, φυσικά, προσποιούνται ότι αγνοούν πως κάθε ένσημο που εκδίδεται από ταχυδρομική αρχή και φέρει ονομαστική αξία είναι γραμματόσημο, κατάλληλο τόσο για αλληλογραφία όσο και για συλλεκτικούς σκοπούς.

Με την έκδοση τόσο μικρών τιράζ, είναι φανερό η πρόθεση των ταχυδρομείων μας να δαλεάσουν τους εναπομείναντες συνδρομητές για την περεταίρω οικονομική αφαιμάξη τους, αλλά και για τη δημιουργία μιας νέας τάξης “σπεκουλαδόρων”. Αυτής των “ειδικών συλλεκτών” των Ειδικών Προσωπικών Γραμματοσήμων, από τα οποία -όποιος καταφέρει να τα βρει- προσδοκά άμεσο οικονομικό όφελος. Προσπαθούν δηλαδή να αναζωογονήσουν το συλλεκτικό ενδιαφέρον με αυτό τον μη αποδεκτό τρόπο. Διότι, πέρα από κάθε δεοντολογία, η πρόσβαση σε αυτά τα γραμματόσημα περιορίζεται στους συνδρομητές και σε όσους κάθε φορά “παροικούν την Ιερουσαλήμ”, όπως στους Κορίνθιους τα Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα του Ισθμού της Κορίνθου ή στους Συριανούς εκείνα του Φεστιβάλ κινουμένων σχεδίων της Σύρου. Αν βρίσκεστε π.χ. στη Δράμα, στη Λάρισα ή στα Χανιά, ελάχιστες ελπίδες έχετε να τα συμπεριλάβετε στη συλλογή σας. Πρώτον διότι δεν θα έχετε τη σχετική πληροφόρηση και, δεύτερον, διότι δεν θα τα βρείτε στο Ταχυδρομείο της περιοχής σας. Εκτός αν υποκύψετε στον ηθικό εκβιασμό να γίνετε συνδρομητές. Για να αποκτήσετε δηλαδή τα Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα πρέπει να παίρνετε και όλα τα συνήθη γραμματόσημα του ετήσιου τακτικού προγράμματος.

Είναι φανερό πια ότι ζούμε σε άλλες εποχές, με άλλα ταχυδρομικά ήθη. Στην προσπάθεια να μειωθούν τα ελλείμματα εγκαταλείπονται δεοντολογίες και φιλοτελικές ηθικές, και δεν διστάζουμε να μιμηθούμε με στρεβλό τρόπο πρακτικές άλλων χωρών, με διαφορετικά πληθυσμιακά και οικονομικά δεδομένα.

Ζήτω τα Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα!

Καλή νέα φιλοτελική περίοδο.

Ο Πρόεδρος

Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι Ο Πρόεδρος των μεγάλων κρίσεων

Τορπιλάκατος PT-109. Κάτω, η στιγμή του εμβολισμού από το ιαπωνικό αντιτορπιλικό Amagiri.

Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι. Για πολλούς ο πιο δημοφιλής Αμερικανός Πρόεδρος των νεότερων χρόνων. Αντιφατική προσωπικότητα, όπως όλοι οι μεγάλοι. Ενώ, για παράδειγμα, επιδίωξε τη δημιουργία σώματος εθελοντών για να αποσταλούν σε χώρες του τρίτου κόσμου και να βοηθήσουν τους φτωχούς, από την άλλη υποστήριξε ανοιχτά δικτατορίες, στέλνοντάς όπλα και συμβούλους. Αλλά και το δημόσιο χρέος της χώρας του αυξήθηκε σημαντικά επί προεδρίας του.

Ο J.F.K., όπως τον αποκαλούσαν συχνά και με τα αρχικά του, υπήρξε ήρωας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Όταν ως κυβερνήτης τορπιλακάτων τύπων **PT-109** και PT-59 συμμετείχε στο θέατρο των επιχειρήσεων του Ειρηνικού, κάποτε το σκάφος του εμβολίστηκε από ιαπωνικό αντιτορπιλικό και βυθίστηκε. Τότε, προκειμένου να σώσει το πλήρωμά του, έδειξε ιδιαίτερη ανδρεία και περιφρόνηση κινδύνου. Και βέβαια, αυτή η γενναιότητα αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρήσιμη για την μελλοντική πολιτική του σταδιοδρομία.

Μόλις απολύθηκε, εξελέγη Βουλευτής Μασσαχουσέτης με τους Δημοκρατικούς (1947-1953) και, αμέσως μετά, Γερουσιαστής (1953-1960).

Στις Προεδρικές εκλογές του 1960, ο Κένεντι αντιμετώπισε τον ρεπουμπλικάνο Ρίτσαρντ Νίξον και, σε ηλικία μόλις 43 ετών, εξελέγη Πρόεδρος, ο νεότερος στην ιστορία της χώρας και ο πρώτος καθολικού δόγματος. Ταυτόχρονα, κατέκτησε το βραβείο Πούλιτζερ, που αποτελεί την σημαντικότερη δημοσιογραφική αναγνώριση στις ΗΠΑ.

Εκεί που επίσης διακρίθηκε ιδιαίτερα ο Κένεντι ήταν στις σχέσεις του με τις γυναίκες. Από νεαρός έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τον "ποδόγυρο", συχνάζοντας σε κοσμικά σαλόνια και στριπτιζάδικα πολυτελείας.

Με την είσοδό του στο Λευκό Οίκο, οι "απιστίες" του προς τη Τζάκι, τη γυναίκα του, δεν είχαν μετρημό. Γυναίκες του προσωπικού του, νεαρές γραμματείς, η επίσημη εκπρόσωπός του αλλά και εκείνη της ίδιας της γυναίκας του... Όλες αυτές και πολλές άλλες, πολύ πιο γνωστές και διάσημες, πέρασαν από την "κλίνη" του. Όπως π.χ. η **Μέριλιν Μονρόε**. Αναφέρεται μάλιστα και μία σύντομη σχέση με την **Μάρλεν Ντίτριχ**, παρά το ό,τι ήταν κατά 20 χρόνια μεγαλύτερή του.

Εντούτοις, και παρά τις όποιες αντιφάσεις των ενεργειών του, η μεγάλη πλειοψηφία του αμερικανικού λαού τον περιέβαλε πάντα με την εμπιστοσύνη του. Εκτός από κάποιον (ή κάποιους) που επιδίωξαν την φυσική του εξόντωση. Την 22 Νοεμβρίου 1963, κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψης στο Ντάλας, σκοτώθηκε με τρεις πυροβολισμούς στο κεφάλι. Σύμφωνα με την κυβέρνηση των ΗΠΑ, αποκλειστικός υπεύθυνος για τη δολοφονία του ήταν ο Λη Χάρβεϊ Όσβαλντ, άποψη η οποία έχει αμφισβητηθεί.

Η διακυβέρνηση της χώρας την περίοδο της Προεδρίας του Κένεντι ήταν μία από τις δυσκολότερες των μεταπολεμικών χρόνων,

Ο Κόλπος των Χοίρων

Επικεφαλής των κουβανικών δυνάμεων ήταν ο ίδιος ο Φιντέλ Κάστρο

Πλοίο των ΗΠΑ που εβλήθη από Κουβανικά αεροπλάνα

Επεταικές εκδόσεις για τη νίκη των Κουβανών στον Κόλπο των Χοίρων

με πλήθος μεγάλα και δυσεπίλυτα προβλήματα, εθνικά και διεθνή. Πρώτα και σημαντικότερα ήταν η εισβολή Κουβανών εξορίστων στον **Κόλπο των χοίρων** και η μετέπειτα αμερικανοσοβιετική κρίση εξαιτίας του εξοπλισμού της Κούβας με πυρηνικούς πυραύλους.

Χίλιοι πεντακόσιοι Κουβανοί εξόριστοι αντίθετοι προς τον Κάστρο, αποβιβάστηκαν στην παραλία του Giron, στον Κόλπο των Χοίρων, σε μια προσπάθεια να εισβάλουν στο νησί και να ανατρέψουν το καθεστώς του **Φιντέλ Κάστρο**, με το οποίο οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν διακόψει διπλωματικές σχέσεις από τον Ιανουάριο του 1961. Η Κουβανοί εξόριστοι, είχαν την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και είχαν εκπαιδευτεί στο Μεξικό από τη CIA. Η όλη επιχείρηση είχε δρομολογηθεί από τον πρόεδρο Ντουάιτ Αϊζενχάουερ και είχε την έγκριση του διαδόχου του, του Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι.

Πριν αποβιβάσουν οι Κουβανοί εξόριστοι, οκτώ αμερικανικά βομβαρδιστικά B-26 άρχισαν βομβαρδισμό των αεροπορικών βάσεων της Κούβας και επέστρεψαν στις Η.Π.Α. Τα αεροσκάφη έφεραν διακριτικά της κουβανικής αεροπορίας, για να φαίνεται ότι επρόκειτο δήθεν περί Κουβανών πιλότων που είχαν αυτομολήσει με τα αεροσκάφη της.

Ο κουβανικός στρατός αντεπιτέθηκε, υπό την προσωπική ηγεσία του Κάστρο, ενώ η κουβανική αεροπορία βύθισε όσα μεταγωγικά πλοία αποπειράθηκαν να φέρουν ενισχύσεις. Στις 20 Απριλίου, οι εισβολείς τελικά παραδόθηκαν και οι περισσότεροι από αυτούς, αφού ανακρίθηκαν δημόσια, στάλθηκαν πίσω στις Η.Π.Α.

Η εισβολή κατέληξε σε πολιτική πανωλεθρία των Η.Π.Α και ισχυροποίησε τη θέση του Κάστρο.

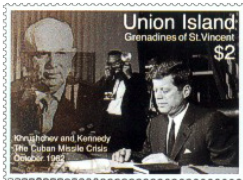
Η δεύτερη κρίση ξεκίνησε όταν το φθινόπωρο του 1962, ένα αμερικανικό κατασκοπευτικό αεροπλάνο U2 φωτογράφησε στοιχεία που αποδείκνυαν ότι η Σοβιετική Ένωση κατασκεύαζε μυστική στρατιωτική βάση σε κουβανικό έδαφος, λίγα μίλια από τις ακτές των Ηνωμένων Πολιτειών. Η βάση περιλάμβανε οχυρά, βάσεις εκτόξευσης πυραύλων και άλλες στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Οι ΗΠΑ είχαν, δηλαδή, "πυραύλους στην αυλή του σπιτιού τους". Το πρόβλημα ήταν ιδιαίτερα σοβαρό, καθώς οι πύραυλοι που εγκαθιστούσαν οι Ρώσοι ήταν πυρηνικοί και μεγάλοι βεληνεκούς.

Με την αποκάλυψη αυτή ξεκίνησε μια δοκιμασία αντοχής μεταξύ των δύο "γιγάντων", που έφερε Ανατολή και Δύση στο χείλος της πυρηνικής καταστροφής και κράτησε σε αγωνία τους πολίτες όλου του κόσμου.

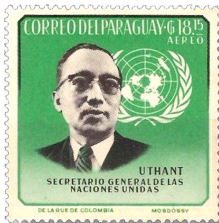
Αμέσως συνήλθε το Πολεμικό Συμβούλιο των ΗΠΑ, υπό τον Κένεντι και τους συνεργάτες του, προκειμένου να δοθεί μια άμεση απάντηση σε αυτή την σοβαρή απειλή. Η απάντηση δόθηκε με στρατιωτικό αποκλεισμό, ώστε να εμποδιστούν τα σοβιετικά εμπορικά πλοία, τα οποία, με το πρόσχημα ότι μεταφέρουν εμπορεύματα, μετέφεραν στην Κούβα καμουφλαρισμένα πολεμοφόδια, βλήματα και άλλο ευαίσθητο υλικό.

Στον αποκλεισμό έλαβαν μέρος 180 πολεμικά πλοία των ΗΠΑ, τα οποία παρατάχθηκαν απέναντι σε σοβιετικά υποβρύχια και άλλα βαριά εξοπλισμένα πλοία.

Απειλές και από τις δύο μεριές. Η ανθρωπότητα κρατούσε την

Κένεντι και Χρουστσόφ βρήκαν τη λύση με τη μεσολάβηση του Γ.Γ. του ΟΗΕ ου Θαντ.

αναπνοή της!

Ο ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης **Νικότα Χρουστσόφ**, ανταποδίδοντας τις προειδοποιήσεις των ΗΠΑ, μιλούσε για παραβίαση του διεθνούς δικαίου. Γι' αυτό και απαιτούσε “αμοιβαία υποχώρηση”: Οι Αμερικανοί να αποχωρήσουν από Ευρώπη και Ασία, και η ΕΣΣΔ από την Κούβα.

Τελικά, μετά προσωπική παρέμβαση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, **Ου Θαντ**, την αποστολή μηνυμάτων στους Κένεντι και Χρουστσόφ και μία συνάντηση με τους εκπροσώπους των δύο μερών, ο Ου Θαντ ανακοίνωσε στις 28 Οκτωβρίου ότι η εγκατάσταση των πυραύλων στην Κούβα θα σταματούσε, ενώ οι ήδη εγκατεστημένοι πυραύλοι θα επέστρεφαν στη Σοβιετική Ένωση. Σε αντάλλαγμα, ο Κένεντι δεσμεύτηκε πως οι Η.Π.Α. δεν θα εισέβαλαν στην Κούβα ενώ, παράλληλα, αποδέχθηκε μυστικά την απομάκρυνση των αμερικανικών πυραύλων που βρίσκονταν σε τουρκικό έδαφος.

Με αφορμή αυτή την κρίση, εγκαταστάθηκε αργότερα μεταξύ Ουάσιγκτον και Μόσχας η ονομαζόμενη “κόκκινη (τηλεφωνική) γραμμή”, για την αποτροπή επεισοδίου που θα μπορούσε να δημιουργήσει πολεμική σύρραξη.

Η δεκαετία του '60 ήταν μία περίοδος που το κίνημα των Αφροαμερικανών για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων εντάθηκε. Ήταν η εποχή που ο αγώνας για την καταπολέμηση του ρατσισμού έγινε ιδιαίτερα αισθητός. Μέχρι τότε υπήρχε θεσμικός φυλετικός διαχωρισμός (φυλετικός νόμοι), καθώς και φυλετικός διαχωρισμός στην καθημερινή ζωή (δημόσιες τουαλέτες, καθίσματα στα λεωφορεία, σχολεία, νοσοκομεία, θέσεις εργασίας, ακόμη και εκκλησίες). Ο **Μάρτιν Λούθερ Κινγκ**, με πύρινους λόγους, διεκδικούσε τα δικαιώματα των εγχρώμων. Αντιπροσωπευτική περίπτωση αυτής της περιόδου ήταν και αυτή της **Ρόζα Παρκς**, η οποία αρνήθηκε να δώσει τη θέση της σε ένα λευκό άνδρα, στο λεωφορείο, πυροδοτώντας μια νέα μορφή διαμαρτυρίας που βρήκε άμεση ανταπόκριση και την κατέστησε ηρωίδα του αγώνα για τα πολιτικά και φυλετικά δικαιώματα.

Μία τρίτη κρίση στις σχέσεις ΕΣΣΔ και ΗΠΑ επί προεδρίας JFK ήταν η αιφνίδια απόφαση της κατασκευής από τους Σοβιετικούς ενός τείχους μεταξύ Δυτικού και Ανατολικού Βερολίνου, αυτού που οι Γερμανοί της Δύσης ονόμασαν “**τείχος της ντροπής**”. Ανεγέρθηκε στην καρδιά του Βερολίνου με αφετηρία το βράδυ μεταξύ της 12ης και της 13ης Αυγούστου 1961 από την Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, η οποία επιχείρησε με αυτό τον τρόπο να θέσει ένα τέλος στην ολοένα και αυξανόμενη φυγή των κατοίκων της προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ήταν κάτι παραπάνω από ένα απλό τείχος. Επρόκειτο για μια σύνθετη στρατιωτική κατασκευή η οποία περιείχε δύο τείχη ύψους 3,6 μέτρων, με διάδρομο περιπολίας, 302 παρατηρητήρια και συστήματα συναγερμού, 14.000 φύλακες, 600 σκυλιά και καλωδιωτά πλέγματα. Ένας αδιευκρίνιστος αριθμός ατόμων υπήρξαν θύματα προσπαθειών διάβασης του τείχους, καθώς οι Ανατολικογερμανοί συνοριοφύλακες και οι Σοβιετικοί στρατιώτες δεν δίσταζαν να πυροβολήσουν τους φυγάδες.

Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αύξηση της τριβής μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων και στην ένταση του λεγόμενου “ψυχρού πολέμου”.

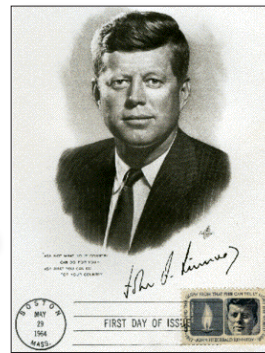
Το τείχος γκρεμίζεται

Επιτιθέμενοι και αμυνόμενοι

Το μνημείο των πεσόντων των ΗΠΑ στο Βιετνάμ

Το 1962 ο πρόεδρος Κένεντι αποφάσισε να στείλει στη Σαϊγκόν του Βιετνάμ τους πρώτους στρατιώτες, προκειμένου να απαλλάξουν τη χώρα από το την απειλή των κομμουνιστών. Ωστόσο, αυτή η κίνηση των ΗΠΑ πυροδότησε την περαιτέρω ανάμειξη της Κίνας και της Σοβιετικής ένωσης στον πόλεμο, μόνο που αυτή τη φορά είχαν στο πλευρό τους την Κούβα, την Βόρειο Κορέα, την Τσεχοσλοβακία και τη Βουλγαρία. Έτσι συγκροτήθηκαν οι κομμουνιστικές δυνάμεις που περιλάμβαναν και τους συμμάχους της περιοχής δηλαδή τους Βιετκόνγκ, Ερυθρούς Χμερ και Παθét Λάο. Τα αποτελέσματα αυτού του πολέμου είναι σε όλους γνωστά, με τα χιλιάδες θύματα και από τις δύο μεριές.

Πρόβλημα υπήρξε επίσης εξαιτίας της “κούρσας του διαστήματος” μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων. Η ΕΣΣΔ προηγείτο στα διαστημικά προγράμματα, με τα διαστημόπλοια που εκτόξευε να πλησιάζουν όλο και περισσότερο το φεγγάρι. Ήδη, πολύ νωρίτερα, από το 1954, είχε στείλει σε τροχιά γύρω από τη Γη τον τεχνητό δορυφόρο Σπούτνικ 2 με επιβάτιδα τη θρυλικά σκυλίτσα Λάικα, εντυπωσιάζοντας τον κόσμο. Όταν μάλιστα τον Απρίλιο του 1961 ο Σοβιετικός κοσμοναύτης Γιούρι Γκαγκάριν ταξίδεψε με ένα διαστημόπλοιο σε τροχιά γύρω απ’ το φεγγάρι, τότε η υπεροχή της Σοβιετικής Ένωσης έγινε περισσότερο εμφανής. Βέβαια, και οι ΗΠΑ είχαν προγραμματίσει, μέσω της NASA, την αποστολή ανθρώπου στο διάστημα και την κατάκτηση της σελήνης.

Τελικά, τον Φεβρουάριο του 1962, ο Τζον Γκλέν έγινε ο πρώτος Αμερικανός που πραγματοποίησε τροχιά γύρω από τη γη. Λίγο πριν, ο Κένεντι είχε δημόσια δηλώσει ότι μέχρι το τέλος της δεκαετίας οι ΗΠΑ θα προσεληνώσουν επανδρωμένο διαστημόπλοιο. Με εντολή του μπήκε σε εφαρμογή το από τη NASA το “πρόγραμμα Απόλλων”, με το οποίο τέθηκαν οι βάσεις για την κατάκτηση του διαστήματος.

Η διαχείριση όλων αυτών των σοβαρών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, από τις σκληρές διαπραγματευτές σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, την ικανότητά του να λαμβάνει άμεσα αποφάσεις, και την υπεράσπιση των πολιτικών δικαιωμάτων ώστε να εκλείψουν οι φυλετικές διακρίσεις, ήταν οι λόγοι για τους οποίους ο Κένεντι θεωρήθηκε ως ένας από τους πιο επιτυχημένους προέδρους των Ηνωμένων Πολιτειών.

Παντελής Λεούσης

Ισαάκ Νεύτων Άγνωστες πτυχές της ζωής του

Ο Ισαάκ Νεύτων (1642 - 1727) ήταν Άγγλος Φυσικός, Μαθηματικός, Αστρονόμος, Φιλόσοφος, Αλχημιστής και Θεολόγος. Ο Νεύτωνας, 19 ετών πήγε στο Trinity College του Cambridge και σε ηλικία 27 ετών έγινε καθηγητής μαθηματικών στο φημισμένο αυτό πανεπιστήμιο. Ασχολήθηκε με τις επιστήμες με τον πιο δημιουργικό και ενεργητικό τρόπο. Βρίσκοντας το δρόμο μόνος του, πειραματίστηκε αρχικά σε θέματα οπτικής, ενώ παράλληλα μελετούσε τους παλαιότερους συγγραφείς, όπως οπτική από τον Κέπλερ, φιλοσοφία από τον Αριστοτέλη, τον Γαλιλαίο και τον Ντεκάρτ, και φυσικά τα μαθηματικά έργα αυτών και άλλων. Το έργο του αναφέρεται κυρίως στους κλάδους της Οπτικής, της Μηχανικής και των Μαθηματικών, καθώς και στην κατασκευή του Νευτώνειου Τηλεσκοπίου.

Για τον Νεύτωνα έχουν γραφτεί δεκάδες χιλιάδες σελίδες για το έργο του και την πολυσχιδή επιστημονική του δραστηριότητα. Πρόκειται για ένα από τα πιο λαμπρά μυαλά που οδήγησαν την Επιστημονική Επανάσταση, ως μεταμορφωτικός μελετητής, εφευρέτης και συγγραφέας. Εξάλειψε τυχόν αμφιβολίες σχετικά με το ηλιοκεντρικό μοντέλο του σύμπαντος, καθιερώνοντας την ουράνια μηχανική, με την ακριβή μεθοδολογία του να γεννά τη λεγόμενη επιστημονική μέθοδο. Αν και οι θεωρίες του χωροχρόνου και της βαρύτητας

τελικά έδωσαν τη θέση τους σε αυτές του Αϊνστάιν, το έργο του παραμένει το υπόβαθρο πάνω στο οποίο χτίστηκε η σύγχρονη φυσική. Η έκδοση του 1687 της *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica* (Μαθηματικές Αρχές της Φυσικής Φιλοσοφίας), η οποία καθιέρωσε τους τρεις νόμους της κίνησης και τον νόμο της παγκόσμιας βαρύτητας, ώθησε τον Νεύτωνα να ξεχωρίσει σε πνευματικούς κύκλους, κερδίζοντας τελικά την παγκόσμια αναγνώριση ως ένα από τα σημαντικότερα έργα της σύγχρονης επιστήμης.

Ο Νεύτων όμως ήταν, εκτός των άλλων, και οικονομολόγος, αλχημιστής και βαθύς γνώστης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Οικονομολόγος. Ο Νεύτων ανέλαβε το πόστο του επικεφαλής του Βασιλικού Νομισματοκοπείου το 1696, σε μια κρίσιμη για τη χώρα του περίοδο, όταν η Αγγλία βρισκόταν σε πόλεμο με τη Γαλλία. Το νόμισμά της συνεχώς απαξιωνόταν από τους παραχαράκτες, με συνέπεια να καταστεί αναπόφευκτη η ριζική λύση ανάκλησης όλων των νομισμάτων σε κυκλοφορία, ώστε να λιωθούν από το αγγλικό Νομισματοκοπείο και να ξανακοπούν σε νέα νομίσματα. Το όλο σχέδιο τελικά κατέληξε σε αποτυχία και το αγγλικό κράτος δεν είχε καθόλου χρήματα να πληρωθούν φόροι ή να γίνουν αγορές προϊόντων. Τότε ακριβώς

Πείραμα του Νεύτωνα: Πέρασε ακτίνες φωτός μέσα από πρίσμα για να σχηματίσουν το φάσμα.

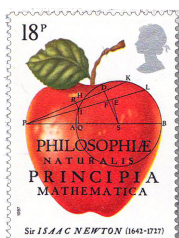

Το πείραμα του φάσματος και η μαθηματική έκφραση του δεύτερου Νόμου του. (κόκκινη εξίσωση).

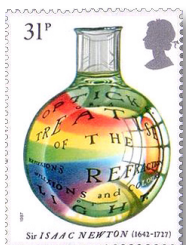

“Κείμενο στη μπαντελέτα: “**Μαθηματικές Αρχές της Φυσικής Φιλοσοφίας**”, το μέγιστο έργο του Νεύτωνα. Το πρώτο ενοποιημένο σύστημα επίγειας και ουράνιας μηχανικής, το οποίο έγινε βάση της κλασικής φυσικής.

εκλήθη από το καταφύγιο του στο πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ ο Νεύτων για να δώσει τα φώτα του. Μέσα σε μόλις λίγους μήνες, είχε αποκαταστήσει την τάξη στο Νομισματοκοπείο, με αποτέλεσμα η νομισματική κρίση γρήγορα να αποτελεί παρελθόν. Στο βιβλίο *Ο Νεύτων και ο Πλαστογράφος* του Τόμας Λέβενσον γίνεται εκτεταμένη αναφορά στο συναρπαστικό κυνήγι από το Νεύτωνα ενός μεγάλου πλαστογράφου, του Γουίλιαμ Τσάλονερ. Ο Νεύτων τον καταδίωξε με πείσμα, ώσπου κατόρθωσε να τον οδηγήσει στα δικαστήρια, με συνέπεια ο Τσάλονερ –μια μυθική φιγούρα που κυκλοφορούσε στο υπόγειο, βρώμικο και φτωχικό Λονδίνο του 1 εκατ. κατοίκων τότε- να καταδικαστεί για ύψιστη προδοσία και να κρεμαστεί το 1699. Ο συγγραφέας του βιβλίου ισχυρίζεται ότι ο Νεύτων είχε πρόσθετο κίνητρο να πιάσει τον παραχαράκτη, επειδή θεωρούσε ότι οι πλαστογραφίες του διέστρεφαν και δυσφημούσαν την αλημεία, μια ημιμαγική δραστηριότητα που ο Νεύτων, αν και οξύνους επιστήμων, αντιμετώπιζε με δέος και αίσθημα ιερότητας. Ο Νεύτων, μεταξύ άλλων, συνέβαλε καθοριστικά με

18c. "Μαθηματικές Αρχές της Φυσικής Φιλοσοφίας" (συνέλαβε την ιδέα της βαρύτητας παρατηρώντας την πτώση ενός μήλου).
22c. "Κίνηση των Σωμάτων σε Έλλειψη".

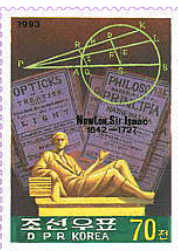
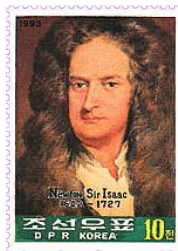
31c. "Οπτική, ή Πραγματεία των Αντανάκλασεων, Διαθλάσεων, Διακυμάνσεων και των Χρωμάτων του Φωτός".
34c. "Το Παγκόσμιο Σύστημα".

τις αντιλήψεις του να υποθετήσει η Βρετανία τον "κανόνα του χρυσού" το 1717, μια αυστηρή νομισματική πολιτική που σταδιακά απέκτησε παγκόσμια διάσταση και στη Βρετανία καταργήθηκε μόλις το 1931. Όμως ακόμα και ο πανέξυπνος Νεύτων δεν μπόρεσε να αποφύγει να πέσει θύμα χρηματιστηριακής απάτης. Όταν το 1720 αποκαλύφθηκε το σκάνδαλο και "έσπασε η φούσκα" των επενδύσεων στη Νότια Θάλασσα, ήταν ένας από αυτούς που έχασαν ένα σημαντικό μέρος από τις αποταμιεύσεις τους.

Αλημιστής Όλοι λίγο-πολύ ξέρουν τον Ισαάκ Νεύτωνα ως τον πιο διάσημο φυσικό του κόσμου μαζί με τον Αϊνστάιν, ως τον "πατέρα" της θεωρίας της βαρύτητας και ως επιφανή μαθηματικό. Λιγότεροι ξέρουν τις αλημιστικές και αποκρυφιστικές ιδέες και μελέτες του. Πρόσφατα, το Chemical Heritage Foundation απέκτησε ένα έγγραφο

που δείχνει πόσο τον είχε συνεπάρει η αλημεία. Το έγγραφο περιλαμβάνει ένα χειρόγραφο αντίγραφο του Νεύτωνα μιας συζήτησης για τον "sorhick mercury", το βασικό συστατικό για την φιλοσοφική λίθο.

20ch, Η διάσημη Μηλιά στον κήπο του εξοχικού σπιτιού του. 30CH, Το κατοπτρικό τηλεσκόπιο του Νεύτωνα με έναν πύραυλο, στυλιζαρισμένο δορυφόρο και πιάτο παρακολούθησης. 50ch, Φόρμουλα από το Διωνυμικό Θεώρημα, πάνω από διάγραμμα δορυφόρων σε τροχιά γύρω από την υδρόγειο σφαίρα. 70ch, Το μνημείο του Νεύτωνα στο Αβαείο του Γουέστμινστερ, με φόντο σελίδες από τις "Αρχές Οπτικής".

Η συνταγή "για την προετοιμασία του υδραργύρου για τη Λίθο" ήταν του George Starkey, ενός γεννημένου στην Αμερική επιστήμονα του Χάρβαρντ και αλχημιστή. Ο Νεύτων είχε πιθανώς πρόσβαση στη συνταγή, πριν τη δημοσίευση του Starkey, μιας και ήταν στον "εσωτερικό κύκλο" των αλχημιστών.

Ελληνολάτρης. Από την αγάπη που είχε ο πολυτάλαντος Νεύτων για τις αρχαίες γλώσσες, δεν θα μπορούσαν να λείπουν τα αρχαία ελληνικά.

Αυτό προκύπτει από το σημειωματάριο που διατηρούσε όταν ήταν φοιτητής στο Trinity College (1661-1665), στο οποίο έχει γράψει πολλά από τα φιλοσοφικά του θεωρήματα στα Ελληνικά και, μάλιστα, με βυζαντινό τρόπο. Στο σημειωματάριο υπάρχουν αρκετές σημειώσεις από τις μελέτες του, αλλά και από την έρευνα του στα Μαθηματικά, την Φυσική, αλλά και τα μεταφυσικά. Ωστόσο το ημερολόγιο του Νεύτωνα θεωρήθηκε ακατάλληλο για εκτύπωση από τους εκτελεστές της διαθήκης του και δόθηκε στην βιβλιοθήκη του Κόμη του Πόρτσμουθ το 1872.

Το σημειωματάριο περιέχει πολλές κενές σελίδες και έχει χρησιμοποιηθεί από τον Νεύτωνα και από τις δύο άκρες. Η ψηφιακή βιβλιοθήκη του Cambridge παρουσιάζει το σημειωματάριο σε μια λογική σειρά ανάγνωσης και δείχνει το εξώφυλλο και τις πρώτες

30 σελίδες, ενώ στη συνέχεια "γυρίζει" το σημειωματάριο ανάποδα και παρουσιάζει το εξώφυλλο και τις σελίδες που ακολουθούν.

Η πλήρης μεταγραφή είναι διαθέσιμη για τις σελίδες 88R-135R, ένα διάσημο τμήμα του σημειωματαρίου του Νεύτωνα, στο οποίο ο γνωστός επιστήμονας διατυπώνει ορισμένα φιλοσοφικά ερωτήματα. Το σημειωματάριο βρίσκεται στη Συλλογή του Πόρτσμουθ, ενώ οι εικόνες ανήκουν στην βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου

Η ιστορία με το "μήλο" είναι από τις πιο δημοφιλείς της ζωής του Νεύτωνα.

του Κέιμπριτζ, όπου μπορείτε να δείτε τις χειρόγραφες σημειώσεις του Νεύτωνα στα ελληνικά. <http://cudl.lib.cam.ac.uk/view/MS-ADD-03996/7>

Σημείωση: Ο ίδιος συχνά αφηγούταν ότι εμπνεύστηκε και διατύπωσε τη θεωρία της βαρύτητας παρατηρώντας την πτώση ενός μήλου από ένα δέντρο του κήπου του. Παρά το ότι πολλοί διατείνονται ότι η ιστορία του μήλου είναι μύθος, γνωστοί του Νεύτωνα (όπως ο William Stukeley, του οποίου σχετικό χειρόγραφο του 1752 βρίσκεται στη Βασιλική Εταιρία) επιβεβαιώνουν το περιστατικό, όχι όμως και την εκδοχή σύμφωνα με την οποία το μήλο έπεσε στο κεφάλι του Νεύτωνα!

Δημήτρης Βαρελάς

Προγεννητική και Νεογεννητική Ανάπτυξη

Όμορφο παράδειγμα του ρόλου που μπορεί να παίξει το γραμματόσημο στη μετάδοση χρήσιμων πληροφοριών, ακόμα και ιατρικών. Ίδου τι αναγράφεται στην οπίσθια όψη ενός γραμματοσήμου της σειράς της Νικαράγουας "Ας σώσουμε τα παιδιά": *"Τα νεογέννητα παιδιά που παρουσιάζουν κακή ανάπτυξη τρέφονται μέσω ενός καθετήρα, κατά προτίμηση μέσα σε θερμοκοιτίδα. Μερικές διαταραχές μπορεί να προβλεφθούν πριν από τη γέννηση, με εξέταση του ενδομήτριά υγρού. Εξετάσεις στη μητέρα μπορεί να αποκαλύψουν δυσμενείς μοιραίες καταστάσεις που απαιτούν πρόωρη διακοπή το κύησης. Ο έλεγχος της ενδομήτριας πίεσης και της καρδιάς του εμβρύου, και η ανάλυση του ολικού αίματος μπορεί να αναδείξουν μια επικίνδυνη κατάσταση που επιβάλλει επείγοντα τοκετό".*

DESARROLLO PRENATAL Y NEONATAL
Los niños recién nacidos que muestran un desarrollo deficiente, son alimentados en la actualidad mediante una sonda nasogástrica, preferentemente en una incubadora. Algunos desórdenes pueden anticiparse prenatalmente, haciendo un examen del líquido intrauterino. Estudios en la madre pueden revelar circunstancias fetales desfavorables que exigen una inducción precoz del parto. La vigilancia de la presión intrauterina y del corazón del feto y el análisis de la sangre fetal, pueden poner de manifiesto una situación de peligro y aconsejar un parto rápido.

Τζον Ντίλιγκερ “Υπ’ αριθμόν ένα δημόσιος κίνδυνος“!

Γεννήθηκε στις 22 Ιουνίου του 1903 στην Ιντιάνα των ΗΠΑ, γιός παντοπώλη, βαθιά θρησκευόμενου και ενεργού μέλους της εκκλησίας. Ορφανός από μητέρα από τα τρία του χρόνια, μεγάλωσε με την καλοσύνη, την επιείκεια και τις συμβουλές ηθικής του πατέρα του. Τίποτα όμως δεν τον απέτρεψε από του να γίνει ένας από τους πιο διάσημους κακοποιούς των εγκληματικών χρονικών.

Μέλος διάφορων συμμοριών από μικρός, είχε την πρώτη συνάντησή με το νόμο στα 10 του. Συνελήφθη και οδηγήθηκε στο αναμορφωτήριο επειδή έκλεψε κάρβουνα με τη συμμορία του, τη “βρόμικη δωδεκάδα”.

Στα 20 χρόνια του κατατάχθηκε στο αμερικάνικο Πολεμικό Ναυτικό, αλλά παραιτήθηκε γρήγορα, επέστρεψε στη γενέτειρά του και παντρεύτηκε μια δεκαεξάχρονη. Όμως ο γάμος του διαλύθηκε σύντομα. Δεν στέριωνε σε καμία δουλειά, με αποτέλεσμα να μη μπορεί να συντηρηθεί η οικογένεια.

Την πρώτη ληστεία πραγματοποίησε ένα βράδυ του 1923. Μέθυσε με έναν φίλο του, τον Έντγκαρ Σίγκλετον, και λήστεψαν μαζί ένα παντοπωλείο. Ο Σίγκλετον κατάφερε να διαφύγει, αλλά ο Ντίλιγκερ συνελήφθη και οδηγήθηκε στη φυλακή. Οι περισσότεροι συγκρατούμενοί του ήταν διαβόητοι ληστές τραπεζών. Έτσι, κατά τη διάρκεια των εννέα χρόνων που έμεινε έγκλειστος, μετατράπηκε σ’ έναν συγγνό εγκληματία.

Όταν αποφυλακίστηκε, το 1933, άρχισε αμέσως τις ληστείες τραπεζών. Μέσα σε

λίγους μήνες χτύπησε 11 τράπεζες, αφήνοντας πίσω του 15 νεκρούς και 17 τραυματίες αστυνομικούς και πολίτες, ενώ σκοτώθηκαν και 11 μέλη της συμμορίας του.

Τον Ιανουάριο του 1934 ο Ντίλιγκερ και οι σύντροφοί του συνελήφθησαν. Τρεις μήνες αργότερα κατάφεραν να αποδράσουν και ξανάρχισαν αμέσως τις ληστείες. Το FBI τον χαρακτήρισε ως τον “Υπ’ αριθμόν ένα δημόσιο κίνδυνο”, ενώ το Υπουργείο Δικαιοσύνης τον επικήρυξε με 10.000 κια αργότερα με 20.000 δολάρια.

Σε μία προσπάθεια να μπερδέψει τις αρχές, ο Ντίλιγκερ υποβλήθηκε σε μια σειρά πλαστικών επεμβάσεων, αλλάζοντας το πρόσωπο και τα δακτυλικά του αποτυπώματα. Προδόθηκε, όμως, από έναν έμπιστο συνεργάτη του. Στις 22 Ιουλίου του 1934 η αστυνομία του έστησε ενέδρα έξω από ένα θέατρο του Σικάγου και κατά την ανταλλαγή πυροβολισμών ο Ντίλιγκερ τραυματίστηκε θανάσιμα.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες αμφιβολίες για το αν ο άντρας που σκοτώθηκε ήταν όντως ο Τζον Ντίλιγκερ, καθώς λόγω των πλαστικών επεμβάσεων δεν κατέστη δυνατή η αναγνώρισή του με απόλυτη βεβαιότητα.

Η ζωή του διαβόητου εγκληματία έδωσε θέμα για πλήθος κινηματογραφικών ταινιών. Αναρωτιέται κανείς ωστόσο πώς επιτράπηκε να απαθανατιστεί ο ίδιος σε γραμματόσημο, έστω και ιδιωτικού ταχυδρομείου. Για να χρησιμεύσει ως πρότυπο;

Ένα παράξενο όργανο

Βιόλα με ρόδα

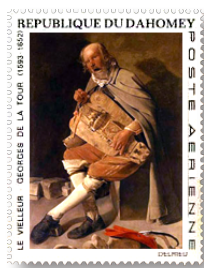
Πρόκειται για ένα από τα πιο παράξενα όργανα, ιδιαίτερα για την Ελλάδα όπου ποτέ δεν εισήχθη και κανείς δεν το έπαιξε. Είναι γνωστό ως hurdy-gurdy στις αγγλόφωνες χώρες, ως Ghironda στην Ιταλία, Zanfoña (συμφωνία) την Ισπανία, Drehleier στη Γερμανία και Vielle à roue (βιόλα με ρόδα) ή chifounie (παραφθορά της “συμφωνίας”) στη Γαλλία, όπου χρησιμοποιήθηκε περισσότερο. Τόσο το αγγλικό όσο και το γαλλικό όνομα του οργάνου, στα ελληνικά μεταφράζεται ως “λατέρνα”. Ωστόσο, το όνομα αυτό πόρω απέχει από τις λατέρνες, όπως τις γνωρίζουμε και από τον τρόπο λειτουργίας τους.

Η βιόλα με ρόδα όπως θα την ονομάζουμε καθώς μας είναι άγνωστο το ελληνικό όνομα, είναι έγχορδο όργανο, οι χορδές της οποίας αντί να τριβονται από ένα δοξάρι, όπως στο βιολί, τριβονται από ένα ξύλινο τροχό αλειμμένο με κατράμι. Ο τροχός περιστρέφεται με τη βοήθεια μιας μανιβέλας, ενώ το αριστερό χέρι του μουσικού παίζει τη μελωδία σε μία σειρά από πλήκτρα.

Το όργανο αυτό εμφανίστηκε στα χρόνια του Μεσαίωνα, τον

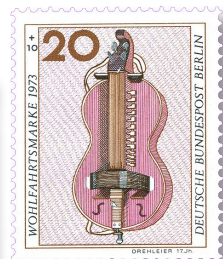
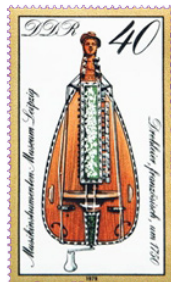
Αρχικά το όργανο ήταν ογκώδες. Ο εκτελεστής χρειαζόταν και βοηθό.

“Τυφλός (ζητιάνος) εκτελεστής του Hurdy-gurdy”, του Georges de la Tour (1610-1630).

Παλιά μορφή μουσειακής ορθογώνιας βιόλας με ρόδα.

Προς το τέλος τς Αναγέννησης, το σχήμα του οργάνου πήρε μορφή λαούτου, ή κιθάρας

9ο αιώνα και χρησιμοποιήθηκε αρχικά κυρίως σε μοναστήρια και εκκλησίες για να συνοδεύει χορωδιακή μουσική. Η πρώτη του ονομασία ήταν “organistrum”, ήταν ογκώδες και η εκτέλεσή του απαιτούσε δύο άτομα: Το ένα για να γυρίζει τον τροχό και το άλλο για να παίζει. Υπάρχουν πολλές απεικονίσεις του σε γλυπτά, κυρίως σε θριγκούς εκκλησιών, ή σε εικονογραφίες.

Αργότερα, το organistrum έγινε μικρότερο, επιτρέποντας να παίζεται από ένα μόνο εκτελεστή. Στη μικρού μεγέθους εκδοχή του πρωτοεμφανίστηκε σε Ισπανία και Γαλλία, αλλά γρήγορα αντικαταστάθηκε σε μεγάλο βαθμό από την “Συμφωνία” (symphonia), ένα μικρό όργανο σε σχήμα κουτιού, με τρεις χορδές και διατονικό πληκτρολόγιο. Ταυτόχρονα επινοήθηκε και μια νέα μορφή πλήκτρων που πιέζονταν από κάτω προς τα επάνω. Αυτά τα πλήκτρα ήταν πολύ πιο πρακτικά για γρηγορότερο παίξιμο και πιο εύκολο χειρισμό του οργάνου, γι’ αυτό και σύντομα αντικατέστησαν τα παλιά.

Με το πέρασμα των καιρών πέρασε από πολλά στάδια

δημοτικότητας: Από όργανο των βασιλικών Αυλών και με σοβαρούς συνθέτες να γράφουν μουσικές γι' αυτό, μέχρι και περιόδους όπου παιζόταν κυρίως από ζητιάνους.

Στο τέλος του 17ου αιώνα, η όψη του οργάνου ήταν ακόμα απλή και πρωτόγονη σε κατασκευή, και είχε περίπου τετραγωνική μορφή. Όμως κατά τη διάρκεια της όψιμης Αναγέννησης, αναπτύχθηκαν δύο χαρακτηριστικές μορφές. Η πρώτη είχε σχήμα κιθάρας και η δεύτερη όπως του λαούτου. Αυτή η βελτίωση της κατασκευής του οργάνου είχε επίσης σαν συνέπεια να αποδίδει γλυκύτερο, αλλά ταυτόχρονα και πιο ισχυρό ήχο.

Τον 18ο αιώνα, συναντάμε τη βιόλα με ρόδα κυρίως στις Αυλές, περίτεχνα κατασκευασμένη και με πλούσια διακόσμηση και με πολλούς συνθέτες να γράφουν γι' αυτή, όπως ο Antonio Vivaldi.

Με τον ερχομό της Γαλλικής Επανάστασης, μία από τις πολλές αλλαγές που αυτή επέφερε στην γαλλική κοινωνία ήταν και η αλλαγή στη χρήση της βιόλας με ρόδα: Από όργανο της Αυλής έγινε λαϊκό όργανο δημοτικής μουσικής.

Ο 19ος αιώνας ήταν από τους δυσκολότερους για την ύπαρξή του οργάνου. Ο ερχομός και η καθιέρωση του πιάνου το εξοβέλισε από κάθε αυλική χρήση, αίθουσα συναυλιών ή άλλο χώρο. Είχε πέσει σε αχρησία και κινδύνευε να λησμονηθεί. Τότε ήταν που η επαρχιακή γαλλική πόλη Berry, αναζητώντας ταυτότητα, χρησιμοποίησε τη βιόλα με ρόδα μαζί με την γκάιντα, ως εμβλήματα της. Ο θόρυβος αυτής της ενέργειας το έφερε και πάλι στο προσκήνιο.

"Εκτελεστής βιόλας με ρόδα" του Jacques Callot (1592-1635).

Ωστόσο, η μεγάλη βοήθεια στην επανάκαμψη της παρουσίας και χρήσης του οργάνου ήταν από την τάση που εμφανίστηκε τον 20ό αιώνα, ιδιαίτερα τις δεκαετίες 1960-1970, για την επαναφορά στο προσκήνιο των παραδόσεων και του λαϊκού πολιτισμού. Με την ίδρυση πολλών φολκλορικών συγκροτημάτων που το χρησιμοποιούσαν, η παρουσία της βιόλας με ρόδα άρχισε να κερδίζει σε δημοτικότητα, ενώ ο αριθμός των δεξιοτεχνών εκτελεστών της αυξήθηκε και αναδείχτηκαν νέοι μουσικοί, κυρίως Γάλλοι.

Σήμερα, η επανάκαμψη του οργάνου συνεχίζεται και είναι συχνή η εμφάνισή του σε διάφορα ευρωπαϊκά φεστιβάλ λαϊκής μουσικής, ιδιαίτερα στη Γαλλία και την Ουγγαρία όπου συχνά παίζεται συνοδευμένο από την γκάιντα. Το πιο διάσημο τέτοιο φεστιβάλ είναι το ετήσιο του Saint-Chartier, της κεντρικής Γαλλίας, που συμπίπτει με την εβδομάδα των εορτασμών για την επέτειο της πτώσης της Βασίλισ (14 Ιουλίου).

Παντελής Λεούσης

Φεγιά του Guernsey της σειράς EUROPA 2014, αφιερωμένα στη βιόλα με ρόδα.

Καλάθια και καλαθοπλεκτική

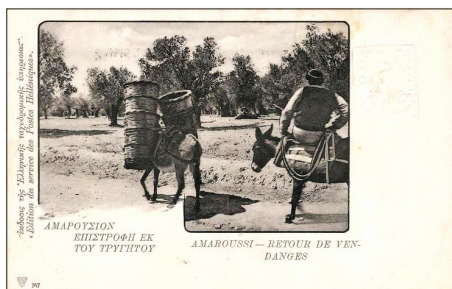
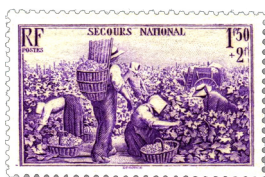
Ενώ η τέχνη της καλαθοπλεκτικής είναι από τις ευρύτερα διαδεδομένες στην ιστορία όλων των ανθρώπινων πολιτισμών, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί επακριβώς η ηλικία της. Αυτό διότι φυσικά υλικά όπως ξύλο, χόρτο και ζωικά υπολείμματα με τα οποία κατασκευάζονται υφίστανται σταθερή και συνεχή αποσύνθεση. Έτσι, καθώς τα καλάθια δεν είχαν σωστή συντήρηση, μεγάλο μέρος της ιστορίας της καλαθοπλεκτικής έχει χαθεί.

Τα παλαιότερα γνωστά καλάθια ανακαλύφθηκαν στο Φαγιούμ της Άνω Αιγύπτου, και, χρονολογημένα με άνθρακα, είναι ηλικίας μεταξύ 10.000 και 12.000 ετών. Είναι πολύ παλαιότερα από οποιαδήποτε αρχαιολογικά ευρήματα κεραμικής. Άλλα καλάθια που έχουν ανακαλυφθεί στη Μέση Ανατολή είναι έως και 7.000 ετών.

από φθαρτά υλικά, σπάνια επιβιώνουν. Τις περισσότερες γνώσεις μας για τον τρόπο πλέξης τους τις οφείλουμε σε θραύσματα από πήλινα αγγεία, όπου στα τοιχώματά τους, όταν ήταν ακόμα μαλακός άργιλος, αποτυπώθηκαν τα σχέδια των καλαθιών με τα οποία τα περιβάλλανε πριν το ψήσιμο.

Κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης, στα εργοστάσια χρησιμοποιήθηκαν καλάθια τόσο για τη συσκευασία όσο και για τις παραδόσεις.

Τα καλάθια, πριν από αρκετά χρόνια αλλά ακόμη και σήμερα, οι άνθρωποι -κυρίως αυτοί που κατοικούσαν στα χωριά- τα χρησιμοποιούσαν πολύ. Είχαν διάφορα σχήματα και μεγέθη. Τα χρησιμοποιούσαν για να μεταφέρουν πράγματα ή να αποθηκεύουν και να φυλάγουν διάφορα υλικά του νοικοκυριού, όπως τα ρούχα, τα σε-

Ωστόσο, καθώς τα καλάθια γίνονται ντόνια κλπ. Τα καλάθια τα χρησιμοποιούσαν

ευρέως οι μανάβηδες και άλλοι έμποροι. Μέσα σ' αυτά έβαζαν λαχανικά, φρούτα και άλλα προϊόντα για να

τα μεταφέρουν από τόπο σε τόπο. Αλλά και οι αγρότες μετέφεραν με τα καλάθια την παραγωγή τους, όπως καπνό, βαμβάκι, σταφύλια, καλαμπόκια, μαλλί, διάφορους καρπούς κ.α.

Υπήρχαν τριών ειδών καλάθια, που διέφεραν στο μέγεθος, στο σχήμα και στο υλικό κατασκευής τους. Το απλό καλάθι, το κοφίνι και το πανέρι.

Η κατασκευή τους γινόταν από τεχνίτες, τους καλαθάδες. Η κατάλληλη εποχή για την κατασκευή τους ήταν η άνοιξη ή το φθινόπωρο. Οι καλαθάδες έκοβαν από τα ποτάμια ευλύγιστα κλαδιά από ιτιά ή λυγαριά, με φλούδα ή χωρίς φλούδα. Εκτός από τις λυγαριές και τα καλάμια, χρησιμοποιούσαν και άλλα υλικά από φυτά, όπως τα βούρλα, τα σχοίνα, τα σφεντάμια, τις βέργες από φουντουκιές που τις έκοβαν πάντα την άνοιξη, γιατί τότε ήταν πιο μαλακές και ευλύγιστες. Υπήρχαν και καλάθια πολυτελείας που ήταν φτιαγμένα με σκισμένα ξύλα από διάφορα δέντρα. Έφτια-

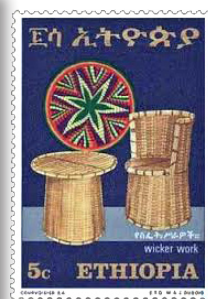
χαν αυτά τα καλάθια για λόγους διακοσμητικούς και, για να γίνουν πιο όμορφα, τα έβαφαν. Πρώτα άφηναν τα κλαδιά να ξεραθούν. Πριν αρχίσουν το πλέξιμο, τα έβρεχαν με νερό για να γίνουν πιο ευλύγιστα. Αρχίζαν από τη βάση, η οποία έπρεπε να έχει μεγάλη αντοχή. Για να το πετύχουν αυτό το πλέξιμο εκεί ήταν

πιο πυκνό. Έπλεκαν μαζί καλάμια και κλαδιά λυγαριάς. Μετά έφτιαχναν το σκελετό, τοποθετώντας κάθετα προς τη βάση χλωρά καλάμια, που τα έσκισαν σε λουρίδες. Πάνω

σ' αυτά έπλεκαν τα τοιχώματα του καλαθιού.

Στα κοφίνια, που ήταν μεγαλύτερα σε μέγεθος, τοποθετούσαν κατά διαστήματα ελάσματα από μέταλλο για να αντέχουν το μεγάλο βάρος. Μόλις τέλειωναν το σκελετό έφτιαχναν τις λαβές. Τα καλάθια τα έφτιαχναν με κάποια κωνική μορφή, ώστε το ένα να μπορεί να χωράει μέσα σε κάποιο άλλο. Ο λόγος ήταν να μην πιάνουν πολύ χώρο, όταν ήταν άδεια.

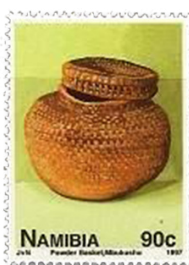
Οι καλαθάδες, αφού έφτιαχναν πολλά καλάθια, τα φορτωνόταν οι ίδιοι ή με κάρρα, και ξεκινούσαν σε πόλεις και χωριά για να

τα πουλήσουν. Η τιμή τους δεν ήταν μεγάλη και πολλές φορές η πληρωμή γινόταν σε είδος.

Είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή η σχηματική και χρωματική ποικιλία των καλαθιών που κατασκευάζουν ακόμα και σήμερα λαοί άλλων ηπείρων. Πρόκειται για αντικείμενα εξαιρετικής τέχνης με ιδιαίτερο διακοσμητικό χαρακτήρα, εκτός από χρηστικό. Περιφέρη η καλα-

θοπλακτική των ινδιάνων της Αμερικής, των χωρών της Νότιας Αφρικής, της Άπω Ανατολής και αλλού.

Κατά τη διάρκεια των δύο παγκοσμίων πολέμων, χιλιάδες καλάθια χρησιμοποιήθηκαν για τη

μεταφορά αγγελιοφόρων περιστεριών. Καλάθια χρησιμοποιήθηκαν επίσης στα διάφορα αερόστατα παρατήρησης, αλλά και για τη μεταφορά πυρομαχικών και τροφίμων για τα στρατεύματα.

Σήμερα, συναντάμε κατά καιρούς καλαθάδες Ρομά που πουλούν τηνπραμάτια τους στα όρια των λαϊκών αγορών. Όμως η χρήση των καλαθιών στις μέρες μας είναι περισσότερο διακοσμητική παρά χρηστική.

Παντελής Λεούσης

Ένα γραμματόσημο με ισχυρό συμβολισμό

Στο βάθος δεξιά η πόλη των αστών, με τα ψηλά οικοδομήματα. Αριστερά ο καλλιεργημένος κάμπος των αγροτών και των ανθρώπων της υπαίθρου. Σε πρώτο πλάνο ο γεωργός με το αλέτρι "οργώνει" ένα ορθάνοιχτο βιβλίο... Τέλος, η λεζάντα: "Μόρφωση για όλους!" Και για τους αστούς, και για τους αγρότες... Δεν συμφωνείτε ότι πρόκειται για

μια θαυμάσια σύνθεση, υπέροχη ιδέα και ένα μήνυμα που μακάρι να ακουστεί και να βρει εφαρμογή παντού; Το γραμματόσημο τιμά το Frontier College (Κολέγιο των Συνόρων) που ίδρυσε το 1899 ο δάσκαλος, αιδεσιμότατος Alfred Fitzpatrick, και στοχεύει στην εξάλειψη του αναλφαριθμητισμού στον Καναδά, παρέχοντας εκπαίδευση σε εκείνους που έχουν αγνοηθεί ή δεν κατάφεραν να περιληφθούν στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και αναζητούν βοήθεια στη μάθηση. Το Κολέγιο των Συνόρων περιλαμβάνει μια μυριάδα προγραμμάτων στην αγγλική και γαλλική γλώσσα για παιδιά, νέους και ενήλικες σε ολόκληρο τον Καναδά, όπως κοινοτικά κέντρα, άσυλα, αγροκτήματα, ορυχεία και φυλακές.

Α. Τ.

Ο Δίκταμος ή Δίκταμνος (*Origanum dictamnus*) ανήκει στην οικογένεια των Χειλανθών και είναι ενδημικό φρύγανο της Κρήτης, δηλ. χαμηλός θάμνος που απαντάται μόνον στα ξερικά και βραχώδη μέρη της. Ιδιαίτερη πατριδα του θεωρείται το όρος Δίκτη από το οποίο πήρε και το όνομα του (Δίκτη + θάμνος = Δίκταμνος), αν και πολλοί προτιμούν την προέλευση του ονόματος από την κρητική θεά Δίκτυννα (αντίστοιχη της θεάς Άρτεμης).

Το βρίσκομε όμως και σε πολλά άλλα σημεία του νησιού ως χασμόφυτο και σε υψόμετρο μέχρι 1900 μ, όπως και πολλά άλλα είδη του γένους, μεταξύ των οποίων την γνωστή ρίγανη, μαντζουράνα, κεφαλωτή ρίγανη, αμάρικο κ.ά. Η ιδιότητα αυτή του έδωσε και την λαϊκή ονομασία έρωντας μιας και η συλλογή του στα απόκρημνα μέρη έχει πολλά βάσανα και ταλαιπωρίες όπως ο έρωτας και οι συλλέκτες του ονομάστηκαν ερωντάδες. Αλλού ονομάζεται σταματόχορτο διότι η μάσηση των φύλλων του καταπολεμά την δυσσομία του στόματος. Το είδος ήταν γνωστό από την αρχαία εποχή και ο Ιπποκράτης έδωσε το όνομα Κρητικόν δεδομένου ότι στην εποχή του πίστευαν ότι εφύετο μόνο στην Κρήτη. Διατυπώνει μάλιστα την άποψη ότι "εξελαύνει έμβρυον" δηλαδή επιταχύνει τον τοκετό (ωκυτόκιο). Με την άποψη του ιατρού Ιπποκράτη συμφωνεί και ο πατέρας της βοτανικής Θεόφραστος που διδάσκει ότι "δίκταμον ίδιον της Κρήτης.....θαυμαστόν τη δυνάμει μάλιστα δε προς τους τόκους των γυναικών", αλλά αναφέρει ότι και τα αγριοκάτσικα όταν τραυματισθούν από βέλος τοξότη τρώνουν φύλλα δίκταμου για να

αποβάλλουν το βέλος από την πληγή(!). Ο Αέτιος, βυζαντινός ιατρός, συνιστούσε αφέψημα που ονόμαζε Έψημα Κρητικόν, αλλά και διάφορες αλοιφές και έμπλαστρα που είχαν ως βασικό συστατικό τον δίκταμο.

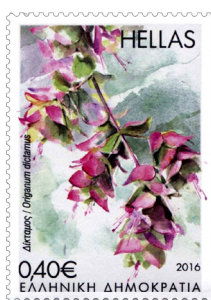
Γενικά θεωρείται είδος με πολλές φαρμακευτικές και αρωματικές αλλά και μελισσοτροφικές ιδιότητες που αποδίδονται στα περιεχόμενα αιθέρια έλαια όπως η καρβακλόλη με ισχυρή αντιοξειδωτική δράση, το κυμένιο κ.ά.

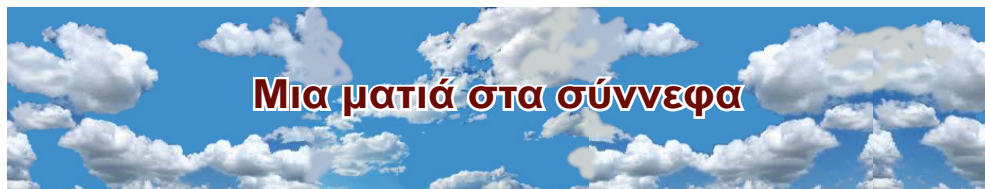
Κατατάσσεται στα απειλούμενα φυτά της Ελλάδος λόγω έντονης συλλογής, ξεριζώματος κατά την συλλογή, υπερβόσκησης κλπ. Για την προστασία του αλλά και λόγω μεγάλης εμπορικής ζήτησης που δημιουργείται, καλλιεργείται πλέον γεωργικά στο χωριό Έμπαρας Ηρακλείου, στις υπώρειες της Δίκτης. Πλην όμως το παραγόμενο προϊόν υστερεί σε ποιότητα και περιεκτικότητα σε αιθέρια έλαια.

Ο δίκταμος χρησιμοποιείται για την θεραπεία των τραυμάτων, ως καταπραυντικό του πεπτικού συστήματος, καθώς και εναντίον του κρουσολογήματος. Δρα προληπτικά στην αντιμετώπιση των κυκλοφοριακών και καρδιολογικών προβλημάτων, ανακουφίζει από διάφορους πόνους αλλά έχει δράση και ως αντιδιαβητικό και εμμηναγωγό.

Σημειώνεται ότι από απόψεως βοτανικής ταξινόμησης δεν έχει καμία σχέση με το είδος *Dictamnus albus* που καλλιεργείται πολύ στην Γερμανία και Αυστρία για την ρίζα του, και χρησιμοποιείται στην ομοιοπαθητική.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος-Κηποτέχνης

Μια ματιά στα σύννεφα

Η παρατήρηση των νεφών αποτελούσε ανέκαθεν σημαντικό στοιχείο για τη διάγνωση των τρεχουσών και μελλοντικών καιρικών συνθηκών. Γι' αυτό και γεννήθηκε η ανάγκη της ταξινόμησής των διάφορων τύπων νεφών με ορολογία που να ισχύει σε όλο τον κόσμο και να υποδηλώνει την προέλευση, το σχήμα και την πιθανή επίδρασή τους στην ατμόσφαιρα.

Αυτή η εξέταση των χαρακτηριστικών τους αποτελεί σε μεγάλο βαθμό πολύτιμο βοήθημα για την πρόβλεψη του καιρού.

Ο Γάλλος φυσιοδίφης Lamarck (1744-1829) έκανε το 1801 μια πρώτη απόπειρα ταξινόμησης πέντε μορφών νεφών με ονόματα όπως "ισιοφόρα", "βράγχια", "προβατάκια" κλπ. Ο Lamarck είχε επίσης την ιδέα να επεξεργαστεί "Χάρτες του καιρού" ξεκινώντας από μετεωρολογικά περιοδικά της εποχής και καταρτίζοντας από το 1800 έως το 1810 μια σειρά από Μετεωρολογικές Επετηρίδες (Annuaire météorologiques). Λίγο μετά, το 1803, ο Άγγλος Luke Howard (1772-1864), (βλέπε βέλος) στο έργο του *On the modification*

Clouds (Επί της διαφοροποίησης των νεφών) διέκρινε τα σύννεφα σε τέσσερις κύριες ομάδες, δίνοντάς του λατινικά ονόματα που εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα: Cirrus, Stratus, Cumulus, Nimbus. Η κατάταξη αυτή είχε σημαντική επιτυχία και το 1840 ο Γερμανός Koemtz εισήγαγε τον τύπο Strato-Cumulus και στη συνέχεια, το 1855, ο Renon ονομάτισε άλλους τέσσερις τύπους: Cirro-Cumulus, Cirro-Stratus, Alto-Cumulus και Alto-Stratus.

Το 1887 έγιναν πρόσθετες προσαρμογές από άλλους και, τέλος, ύστερα από μερικές άλλες δευτερεύουσες διορθώσεις, φτάσαμε στον καθορισμό δέκα ειδών ή ομάδων νεφών που δημοσιεύτηκαν το 1896 στον πρώτο *Διεθνή Άτλαντα Νεφών* που επιμελήθηκε ο Leon Teisserenc De Bort (1855-1913).

Το 1910, παρουσιάστηκε μια δεύτερη έκδοση του Άτλαντα και το 1921 έγιναν περαιτέρω αναθεωρήσεις από την Επιτροπή Μελέτης Νεφών μέσα στα πλαίσια του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (WMO). Τέλος, μετά από δύο ακόμα

Cirrus Uncinus

Cumulonimbus Capilatus & Praecipitatio arcus

Cumulonimbus-Capilatus - Cumulonimbus-Mamma

100 Χρόνια Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (WMO)

Γραμματόσημα με τις ονομασίες των νεφών και υπότιτλο "Ο ονοματιστής των νεφών, Luke Woward" (Alto-cumulus, Alto-cumulus lenticularis, Asperitas, Cumulonibus & Stratocumulus)

Μία ωραία σειρά που μας δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουμε μεγάλο μέρος της ποικιλίας των νεφών. Παραθέτουμε τις ονοματολογίες τους και τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

1. Cirrus radiatus (Θύσανοι ριγωτοί). Νέφη από πάγο σε ύψος μεγαλύτερο των 6000 μ. Προμηνύουν συνήθως την έλευση θερμού μετώπου ή βαρομετρικού χαμηλού.
2. Cirrostratus fibratus (Θυσανοστρώματα ινώδη). Νέφη στα 5000-6000 μ., εξ ολοκλήρου από πάγο. Παρόμοια με τους θυσάνους, δίνουν στον ουρανό γαλακτώδη όψη. Προμηνύουν συχνά μέτωπο κακοκαιρίας.
3. Cirrocumulus undulatus (Θυσανοσωρείτες κυματώδεις). Αποτελούνται από παγοκρυσταλλίδια που μοιάζουν σαν μικρά λείπια στον ουρανό. Εμφανίζονται σε ζώνες, στα 4000-5000 μ., ως μικρά μπαλώματα ή στρώσεις. Η εμφάνιση τους συνήθως προμηνύει καταιγίδα.
4. Cumulonimbus Mammatus (Σωρειτομελανίες Μαματοειδείς). Εντυπωσιακά σε όψη, σαν κυψελοειδή σακουλάκια που κρέμονται κάτω από τη βάση ενός νέφους. Τα συναντάμε συνήθως στις αρχές μεγάλων καταιγίδων.
5. Cumulonimbus incus (Σωρειτομελανίες "αμόνι"). Νέφη κατακόρυφης ανάπτυξης, φέρνουν καταιγίδες, καταρρακτώδεις βροχές και χαλάζι, με συνοδεία έντονων αστραποβροντών.
6. Alto cumulus stratiformis (Υψισωρείτες απλώνομενοι). Σχηματίζονται σε ύψος 2000-6000 μ. από υδροσταγονίδια, στα ενδιάμεσα στρώματα της ατμόσφαιρας. Η παρουσία τους συνδέεται με την ευστάθεια της ατμόσφαιρας το χειμώνα, ενώ όταν εμφανίζονται τα καλοκαιρινά πρωινά, προμηνύουν συνήθως καταιγίδες τα απογεύματα.
7. Altostratus translucidus (Υψιστρώματα διαφανή). Νέφη που συναντάμε συνήθως σε ατμοσφαιρικές διαταραχές. Προκαλούν πολύωρο ψιχάλισμα ή μέτριας έντασης βροχή-χιόνι. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι καλύπτουν ομοιόμορφα τον ουρανό με ένα γκριζό πέπλο, όπου ο ήλιος μπορεί να φαίνεται αμυδρά.
8. Alto cumulus undulatus (Υψισωρείτες κυματοειδής). Μεσαίου επιπέδου σύννεφα (2400-6100 μ.), συνήθως άσπρα ή γκρι, με στρώματα ή μπαλώματα που μοιάζουν με "κύματα" ή "κυματισμούς" του νερού. Η παρουσία τους ενδέχεται να υποδεικνύει βροχή στις επόμενες 20 ώρες ή απλή συννεφιά.
9. Alto cumulus Castellanus (Υψισωρείτες πυργοειδείς). Τύπος νεφών που μοιάζουν με πύργο. Η βάση τους μπορεί να σχηματίζεται χαμηλά, στα 2.000 μέτρα, και το ύψος του να φτάνει τα 6.000 μ. Η παρουσία τους υποδηλώνει αστάθεια της μεσης ατμόσφαιρας.
10. Alto cumulus Lenticularis (Υψισωρείτες σε σχήμα φακού). Απαντώνται στη στρατόσφαιρα, είναι επιμήκη και έχουν συνήθως καλά καθορισμένα περιγράμματα. Συχνά εμφανίζουν και ουράνιο τόξο.
11. Stratocumulus undulatus (Στρωματοσωρείτες) Ένα στρώμα που αποτελείται από αρκετά μεγάλα γκρι στοιχεία, διατεταγμένα σε σχεδόν παράλληλες γραμμές. Αυτά τα νέφη δεν παράγουν βροχή.
12. Stratus Opacus (Στρώματα σκοτεινά). Γκριζα ομοιόμορφα νέφη στρωματοειδή που κάνουν τον ουρανό θαμπό, γκριζό και βαρύ σαν μολυβένιο. Όταν ο δίσκος του ήλιου είναι ορατός, η περιμέτρος του φαίνεται καθαρά.
13. Cumulus Humillis (Σωρείτες). Έχουν μορφή βαμβακιού, σχηματίζονται στα 600-2000 μ. κυρίως τις θερμές ώρες της ημέρας. Η εμφάνιση τους συνήθως συνδυάζεται με καλό καιρό και καλή διαύγεια.
14. Cumulus congestus (Σωρείτες αναπτυσσόμενοι). Μορφή σωρειτών γνωστού και ως πυργοειδείς σωρείτες. Βρίσκονται σε χαμηλό ή μεσαίο ύψος.
15. Cumulonimbus (Σωρειτομελανίες), όπως το 5, με απεικόνιση ανεμοστρόβιλου.

Cumulus, Altopcumulus lent, Cirrus Uncinus, Cumulonimbus

νέες αναθεωρήσεις φτάσαμε στην τελευταία έκδοση του Ατλαντα που πραγματοποιήθηκε το 1957.

Ήδη από τα μισά περίπου του '700 έγιναν οι πρώτες προσπάθειες για την κατανόηση των φυσικών συνθηκών της ατμόσφαιρας σε μεγάλο υψόμετρο.

Την εποχή της εφεύρεσης των αεροστάτων η μέτρηση των μετεωρολογικών παραμέτρων γινόταν με μπαλόνια, κατάλληλα εξοπλισμένα με όργανα που λειτουργούσαν κατά τη διάρκεια της ανύψωσης.

Το 1804 οι Joseph Gay-Lussac (1778-1850) και Jean Baptiste Biot (1774-1862) ανύψωσαν μπαλόνια στον ουρανό του Παρισιού κάνοντας σημαντικές παρατηρήσεις της ατμόσφαιρας, φθάνοντας μέχρι το ύψος των 7.000 μέτρων. Στην Αγγλία έγιναν επίσης

Ανύψωση μετεωρολογικού μπαλονιού. Ο Lussac ήταν ο πρώτος που έκανε μετεωρολογικές παρατηρήσεις με αερόστατα.

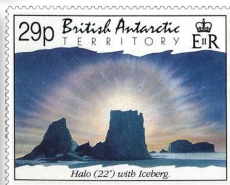
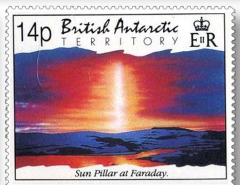
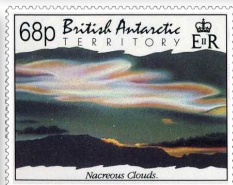
πολλές πτήσεις που μετέφεραν όργανα μέτρησης, ξεπερνώντας το 1862 τα 11.000 μέτρα.

Η πρακτική σημασία των νεφών για τον καιρό και το κλίμα είναι μεγάλη. Από αυτά προερχονται οι βροχές που "γονιμοποιούν" τη Γη, αυτά παρεμβαίνουν στην πορεία της εκμπνεπόμενης ηλιακής ακτινοβολίας προς και από τη Γη. Γι' αυτό και τα νέφη δίκαια μπορούν να χαρακτηρισθούν και ως "υδάτινοι θερμοστάτες", αφού η παρεμβολή τους ελέγχει περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα τη θερμομετρική κατάσταση του στρώματος της ατμόσφαιρας που βρίσκεται μεταξύ της βάσης τους και της γήινης επιφάνειας.

Παντελής Λεούσης

Έτος μετεωρολογίας

Ατέλειωτη η χρωματική και σχηματική ποικιλία των νεφών.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

1. Βάση του καιρού και Μετεωρολογία

- 1.1 Προοίμιο - τι γίνεται με τον καιρό;
- 1.2 Ήλιος, η κινητήρια δύναμη - παρέχει την ενέργεια της γης
- 1.3 Θεοί και φυσικά φαινόμενα – προβλέψεις στο παρελθόν
- 1.4 Περαιτέρω ανάπτυξη - προς η σημερινή μετεωρολογία
- 1.5 Διεθνής συνεργασία – ο καιρός δεν γνωρίζει σύνορα
- 1.6 Παρατηρώντας δίκτυα - βάση των μετεωρολογικών δραστηριοτήτων

2. Παρατηρήσεις του καιρού με παραδοσιακά όργανα

- 2.1 Θερμοκρασία του αέρα και ηλιοφάνεια
- 2.2 Πίεση του αέρα- Αόρατη αλλά απαραίτητη για πρόγνωση καιρού
- 2.3 Κατεύθυνση και ταχύτητα του ανέμου – αντανακλάσεις από τις διαφορές πίεσης του αέρα
- 2.4 Υετός και υγρασία - υγρά στοιχεία του καιρού
- 2.5 Χιονοκάλυψη - στερεά μορφή του υετού

3. ... και με οπτικά μέσα και τηλεσκοπήσεις

- 3.1 Νεφοκάλυψη - έλεγχος κατανομής της ηλιακής ακτινοβολίας
- 3.2 Βροντή και αστραπή - ανησυχητικά χαρακτηριστικά των σύννεφων
- 3.3 Ατμοσφαιρική οπτική - φωτίζοντας τον ουρανό
- 3.4 Τηλεσκοπήση – σύγχρονες τεχνικές παρατήρησης
- 3.5 Εναέριος παρατηρήσεις – με διάφορες μεθόδους

4. Στοιχώντας σε αξιόπιστες προβλέψεις του καιρού

- 4.1 Συλλογή μετεωρολογικών πληροφοριών – παρατηρήσεις σε μη-πραγματικό χρόνο
- 4.2 Τηλεπικοινωνίες - ταχεία πρόσβαση στις παρατηρήσεις
- 4.3 Ανάλυση του καιρού - αναγκαία πριν την πρόγνωση
- 4.4 Πρόγνωση του καιρού – τα πιο ορατά προϊόντα στη μετεωρολογία

5. Πληροφορίες για τον καιρό.

Απαραίτητες για την παρακολούθηση φυσικών καταστροφών

- 5.1 Ανεμοστρόβιλοι και χαλάζι - τοπικές καιρικές διαταραχές του καιρού
- 5.2 Τροπικές καταιγίδες – τα πιο καταστροφικά καιρικά συστήματα
- 5.3 Τροπικές υπερκαταιγίδες - πιο μαζικά καιρικά συστήματα
- 5.4 Πλημμύρες - με καταστροφικές συνέπειες
- 5.5 Ξηρασίες- με αργότερη ανάπτυξη
- 5.6 Παγκόσμια κλιματική αλλαγή - νέες απειλές;

Irena Sendler Μια μεγάλη ηρωίδα

Η ιστορία αναφέρεται συχνά σε πρόσωπα που οπλισμένα με αυταπάρνηση και μεγάλες ψυχικές δυνάμεις, διακινδυνεύουν την ίδια τους τη ζωή για να προσφέρουν στο συνάνθρωπο, να απαλύνουν τον ανθρωπινό πόνο, να σώσουν ζωές. Η Πολωνέζα νοσοκόμα Ιρένα Σέντλερ ήταν ένα από αυτά τα πρόσωπα που με το τεράστιο ανθρωπιστικό και κοινωνικό έργο της έμεινε φωτεινό παράδειγμα.

Από τις πρώτες ημέρες της γερμανικής κατοχής, άρχισε να εργάζεται στο Τμήμα Κοινωνικής Βοήθειας του Δήμου της Βαρσοβίας. Ταυτόχρονα, στο Τμήμα Φροντίδας του Παιδιού, εντάχθηκε σε μια μουσική ομάδα που είχε ως έργο να βοηθά το πλήθος των παιδιών που μετά το 1939 ήταν εγκαταλελειμμένα στη Βαρσοβία, καθώς και εκείνα που είχαν διαφύγει από το γκέτο. Μερικά από αυτά τα παιδιά είχαν διαφύγει μέσα από μια τρύπα στον τοίχο του γκέτο, άλλα είχαν μεταφερθεί με πυροσβεστικά οχήματα, ασθενοφόρα, ή κάτω από τα σκουπίδια των απορριμματοφόρων. Η ομάδα ετοίμαζε πλαστά έγγραφα (πιστοποιητικά γέννησης, οικογενειακής κατάστασης) και τα τοποθετούσε σε ορφανοτροφεία ή σε ανάδοχες οικογένειες.

Έχοντας πληροφορηθεί για τα σχέδια εξόντωσης των Εβραίων από τους Ναζί, ζήτησε να εργαστεί στο γκέτο της Βαρσοβίας ως υδραυλικός και κλειδαράς, και βάλθηκε να σώσει όσα περισσότερα παιδιά μπορούσε από τα ναζιστικά κρεματόρια. Έκρυβε τα μικρά παιδιά στο βάθος της εργαλειοθήκης που μετέφερε στο πίσω μέρος του αμαξιού της, ενώ τα μεγαλύτερα τα έβαζε σε μία μεγάλη τσάντα. Είχε επίσης πίσω από το αμάξι ένα σκύλο

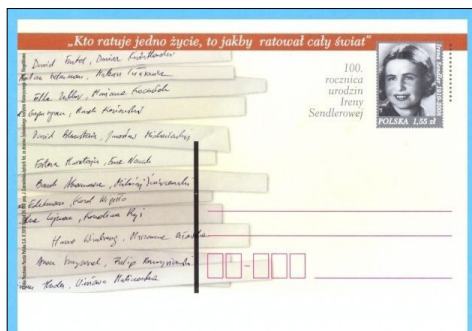
που είχε εκπαιδεύσει να γαβγίζει όταν οι Γερμανοί στρατιώτες έλεγχαν την είσοδο και την έξοδο του γκέτο. Με αυτό τον τρόπο οι στρατιώτες χαλάρωναν τον έλεγχο, αλλά και καλυπτόταν ο θόρυβος που θα μπορούσε να προέλθει από τα κρυμμένα παιδιά.

Υπολογίζεται ότι με αυτή τη μέθοδο, η Ιρένα έσωσε 2.500 παιδιά. Για κάθε παιδί που έσωζε, έγραφε σε κώδικα το πραγματικό του όνομα, ένα νέο όνομα και το όνομα των γονέων του. Κατόπιν, έβαζε αυτά τα αρχεία σε γυάλινα βάζα και τα έθαβε κάτω από τη μηλιά ενός γείτονα.

Κάποια στιγμή οι Ναζί την αντιλήφθηκαν, τη συνέλαβαν, την υπέβαλαν σε φοβερά βασανιστήρια και την καταδίκασαν σε θάνατο για το έγκλημα της "βοήθειας προς Εβραίους".

Δεξιά του γραμματοσήμου στην ηλικία που έγινε γνωστή η ανθρωπιστική δράση της.

Πολωνικό μονόφυλλο με την εικόνα της Ιρένα Σάντλερ. Αριστερά, αποκόμματα με ονόματα παιδιών που διέσωσε.

Κατάφερε όμως να δραπτετεύει και, πάντα με το ψευδώνυμο "Γιολάντα", συνέχισε την αντίσταση.

Μετά τον πόλεμο, προσπάθησε να εντοπίσει όλους τους γονείς που είχαν επιζήσει, για να επανενώσει τις οικογένειες. Ωστόσο, η προσπάθεια είχε πεινχρά αποτελέσματα, καθώς οι περισσότεροι γονείς είχαν ήδη εκτελεστεί στους θαλάμους των αερίων. Τα παιδιά που είχαν διασωθεί δόθηκαν σε ανάδοχες οικογένειες ή υιοθετήθηκαν. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι η Σέντλερ κράτησε επαφή με τα παιδιά που έσωσε και τις οικογένειές τους, έως ότου απεβίωσε, σε ηλικία 98 ετών, το 2008.

Η ιστορία της άρχισε να γίνει γνωστή μόλις το 1999, χάρη σε τέσσερις νέους φοιτητές και τον δάσκαλό τους, στο Κάνσας,

Αφίσα ταινίας με θέμα τη ζωή της.

όπου πραγματοποιούσαν μία εργασία για το μεταπτυχιακό τους με θέμα τους ήρωες του Ολοκαυτώματος. Κατά τη διάρκεια της σχετικής έρευνας βρήκαν ελάχιστα στοιχεία για την Irena, αλλά ανακάλυψαν ότι είχε σώσει τη ζωή 2500 ψυχών, ότι ζούσε στην Πολωνία και ήταν 89 ετών. Αμέσως μετά, οι τέσσερις φοιτητές πήγαν στην Πολωνία, τη συνάντησαν και έδωσαν αφορμή για να γίνει ευρύτερα γνωστό το σπουδαίο έργο της σεμνής ανθρωπίστριας.

Η Ιρένα Σέντλερ γνώρισε πλήθος διεθνών αναγνωρίσεων και τιμών. Γράφτηκε μάλιστα και μουσικό συμφωνικό έργο στη μνήμη της από τον Ισραηλινό συνθέτη Kobi Oshrat. Μεταξύ των άλλων τιμών ήταν και η πρότασή της για το βραβείο Νόμπελ.

Λάκης Τσάκωνας

Ο "Μίστερ Μπιν"

Ο Άγγλος ηθοποιός, κωμικός και σεναριογράφος Ρόουαν Σεμπάστιαν Άτκινσον (γ. 1955) είναι γνωστός μας κυρίως από τις εμφανίσεις του ως Μίστερ Μπιν (Mr Bean).

Η εφημερίδα Ομπσέρβερ τον κατάταξε πρόσφατα ως ένα από τους 50 πιο αστείους ηθοποιούς της βρετανικής κωμωδίας και σε μια ψηφοφορία του 2005 μεταξύ συναδέλφων του κωμικών κατετάγη ανάμεσα στους κορυφαίους 50 κωμικούς. Έγινε διάσημος για την δουλειά του στο σατιρικό σκετς *Δεν είναι οι ειδήσεις των εννέα*, και με τις κωμικές σειρές *Μαύρη Οχιά*, *Mr Bean* και *Λεπτή μπλε γραμμή*. Τιμήθηκε με πολλά βραβεία, όπως το BAFTA το 1981 (Βρετανική Ακαδημία Κινηματογραφικής & Τηλεοπτικής Τέχνης), Βραβείο Olivier επίσης το 1981 για τις παραστάσεις βαριετέ στο θέατρο West End, κ.ά.) και εμφανίστηκε σε πλήθος κινηματογραφικές και τηλεοπτικές ταινίες (*Mr. Bean*, *Οι Διακοπές του Mr. Bean's*, *Johnny English* (2003), *Ο Johnny English ξαναγιεννιέται* (2011) και *Ο Johnny English χτυπάει ξανά* (2018)).

Ο Ρόουαν Σεμπάστιαν Άτκινσον είναι χωρίς αμφιβολία ο άνθρωπος που με τις ερμηνείες του έδωσε καινούργιο τόνο και ανανέωσε την κωμωδία.

Λ. Τ.

Η παέγια

Δοκίμασα πρώτη φορά την παέγια (και όχι "παέλια" όπως συνηθίσαμε να την λέμε) όταν το καλοτάξιδο κρουαζιερόπλοιο που εργαζόμουν την άνοιξη του 1965 με οδήγησε στην Πάλμα ντε Μαγιόρκα. Συνοδευμένη με ένα υπέροχο λευκό κρασί -θυμάμαι ακόμη ότι το έλεγαν "Βαλ ντε Πένια"- σημάδεψε ανεξίτηλα τις γαστριμαργικές μου μνήμες. Μέχρι τότε ούτε καν είχα ακούσει γι' αυτό το φημισμένο ισπανικό πιάτο. Η γεύση και το άρωμά του με εντυπωσίασαν τόσο, ώστε αναζήτησα αμέσως την συνταγή που βρισκόταν εύκολα. Μέχρι και τυπωμένη επάνω σε μαντήλες για τους τουρίστες!

Επιστρέφοντας, βάλθηκα να την γνωρίσω στους δικούς μου. Η μαγειρική μου είχε αρκετή επιτυχία.

Με το πέρασμα των χρόνων και με την επελευθέρωση παγκοσμιοποίηση, εύκολα σήμερα κανείς συναντά την παέγια και στην Ελλάδα. Ωστόσο, την εντύπωση που μου προκάλεσε η πρώτη μας "επαφή", αλλά και οι επόμενες "συναντήσεις" μου με την παέγια στη χώρα του Γκόγια, του Θερβάντες και του Βελασκεθ, δεν την ένοιωσα στη χώρα μας. Ίσως λόγω του αξιώματος "κάθε πράγμα στον καιρό του και στον τόπο του"!

Το όνομα "Παέγια" προέρχεται από τη Λατινική λέξη *patella* που σημαίνει "μικρό πιάτο" και διαμορφώθηκε σε *paella* στα καταλανικά.

Είναι χωρίς αμφιβολία το πιο φημισμένο πιάτο της ισπανικής κουζίνας. Γεννήθηκε τον 18ο αιώνα, στην Χόρτα της Βαλέντια από τους αγρότες της περιοχής που ζούσαν δίπλα στη λιμνοθάλασσα της Αλμπουφέρα. Αυτοί επινόησαν έναν τρόπο να μαγειρεύουν το ρύζι, στο οποίο αναμείγνυαν διάφορα προϊόντα της περιοχής τους.

Σημαντικό ρόλο στην καθιέρωση της παέγιας σαν εθνικό πιάτο έπαιξε η προσπάθεια ανάπτυξης του τουρισμού στη χώρα. Μετά τον ισπανικό εμφύλιο, η χώρα επιδίωξε να βρει ένα εμβληματικό εθνικό πιάτο που θα αρέσει στους τουρίστες. Τελικά το επέλεξε ο ίδιος ο Φράνκο. Οι λόγοι της επιλογής του ήταν οικονομικοί και αισθητικοί: Φθινό το ρύζι, εύκολη η ετοιμασία της παέγια, όμορφα τα χρώματα του πιάτου, ταιριαστά με τα χρώματα της ισπανικής σημαίας (κόκκινη η πιπεριά και η ντομάτα, κίτρινο το ρύζι από το σαφράν).

Σήμερα υπάρχουν διάφορες συνταγές

για παέγια. Ωστόσο οι Βαλεντιανοί δεν δέχονται καμία συνταγή που να λέγεται *paella valenciana* εκτός από τη δική τους, την παραδοσιακή. Σύμφωνα με αυτή, πρέπει να περιλαμβάνει αποκλειστικά κρέατα από ζώα

του αγροκτήματος, όπως κοτόπουλο, κουνέλι και/ή πάπια, που ψήνονται με ελαιόλαδο. Στη συνέχεια προστίθεται ντομάτα (ψιλοκομμένη ή σε πολτό), φρέσκα φασολάκια, λίγα *garofons* (μεγάλα, λευκά επίπεδα φασόλια, με απαλή και κρεμώδη υφή που λιώνουν στο στόμα και

αποτελούν θεμελιώδες συστατικό της παέγια) ή *tavelles* (φασόλια "χάντρες). Μερικοί προσθέτουν επίσης *baquetes* (μικρά σαλιγκάρια του αγρού), αγκινάρες, πιπεριές ή/και λίγο σκόρδο. Τέλος, προστίθεται το νερό, μέσα στο οποίο θα βράσουν τα λαχανικά, μαζί με ένα κλαδάκι δεντρολίβανου και λίγο σαφράν.

Στη συνέχεια προστίθεται το ρύζι, κατά προτίμηση στρογγυλού σχήματος, της ποικιλίας *arroz bomba*, το οποίο αφήνεται να βράσει μέχρι να σωθεί το νερό. Τέλος, μπορεί προαιρετικά να προστεθεί λίγος χυμός λεμονιού.

Το κίτρινο χρώμα του ρυζιού προέρχεται από το σαφράν, πολλές φορές όμως και από μία χρωστική ουσία που εξάγεται από καλαμπόκι.

Είναι φανερό ότι καμία σχέση δεν υπάρχει ανάμεσα σ' αυτή την παραδοσιακή συνταγή και στη σύγχρονη παέγια (paella mixta), στην οποία αναμειγνύονται κρεατικά, ψαρικά και θαλασσινά. Οι οπαδοί της παράδοσης υποστηρίζουν ότι αυτή η παέγια

δεν είναι παρά ρύζι με "τούτο" ή με "εκείνο".

Σήμερα, στην Ισπανία, η παέγια μπορεί να περιλαμβάνει πολλά και διάφορα, όπως χοιρινή μπριζόλα κομμένα σε κύβους, ψάρια, σουπιές, καλαμάρια, οστρακόδερμα (γαρίδες, караβίδες), μαλάκια (μύδια) και άλλα θαλασσινά, ή να μαγειρεύεται μόνο με λαχανικά (paella vegan), σε πολλαπλές παραλλαγές.

Σαν πιάτο των φτωχών Ισπανών χωρικών η παέγια χρησιμοποιούσε υλικά και προϊόντα που διέθετε ο κάθε τόπος και η κάθε εποχή. Ήταν αντίστοιχη των άλλων λαϊκών μεσογειακών σπεσιαλιτέ, όπως η πίτσα, τα ιταλικά ζυμαρικά, το κουσκούς της Β. Αφρικής κ.λπ.). Ίσως όπως και η δική μας φασολάδα!

Π. Λ.

Η Ισλανδία σε τελικούς Παγκοσμίου Κυπέλλου!

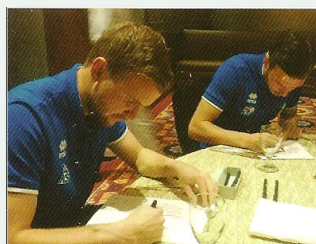
Στις 9 Οκτωβρίου 2017, μια μικρή χώρα όπως η Ισλανδία, πραγματοποίησε ένα από τα πιο αξιοθαύμαστα επιτεύγματα στην ιστορία του αθλητισμού. Με τη νίκη της επί του Κοσσυφοπεδίου με 2-0, η εθνική ομάδα ποδοσφαίρου της εξασφάλισε μια θέση στον τελικό του Παγκοσμίου Κυπέλλου που διεξήχθη στη Ρωσία αυτό το καλοκαίρι. Το όνειρο ενός έθνους έγινε πραγματικότητα. Μια χώρα μόλις 346.000 κατοίκων γίνεται το μικρότερο έθνος στην ιστορία που συμμετείχε ποτέ σε τελικούς Παγκοσμίου Κυπέλλου!

Όπως είναι γνωστό, το Παγκόσμιο Κύπελλο ποδοσφαίρου φιλοξενήθηκε στη Ρωσία και έλαβαν μέρος 32 ομάδες που ανταγωνίστηκαν παίζοντας σε οκτώ γύρους, με τέσσερις ομάδες σε κάθε γύρο. Οι συνολικά 64 αγώνες διεξήχθησαν σε δώδεκα στάδια έντεκα πόλεων, με τρεις έως τέσσερις αγώνες την ημέρα.

Όπως είναι γνωστό το Κύπελλο κατέκτησε τελικά η Γαλλία νικώντας την Κροατία με 4 - 2.

Η ιδιαιτερότητα του γραμματοσήμου που εξέδωσαν τα Ισλανδικά Ταχυδρομεία για να τιμήσουν το γεγονός της συμμετοχής τους έγκειται στο ότι στο σχεδιασμό του συμμετείχαν όλα τα μέλη της ισλανδικής εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου. Ζητήθηκε από τους παίκτες να σχεδιάσουν επάνω σε διαφανές χαρτί μια εικόνα της αρεσκείας τους. Στη συνέχεια, σαρώθηκαν όλα τα διαφορετικά σκίτσα και τοποθετήθηκαν το ένα επάνω στο άλλο, με αποτέλεσμα να προκύψει το τελικό σχέδιο του γραμματοσήμου.

Το πόσο επιτυχημένο αισθητικά είναι το αποτέλεσμα αυτής της εικαστικής πρωτοτυπίας έχει μικρή σημασία, μπρος στο σπουδαίο αθλητικό επίτευγμα της μικρής αυτής χώρας.

Λ. Τ.

Λαιμητόμος, Γκιλοτίνα ή καρμανιόλα

Στα περισσότερα από τα 200 περίπου χρόνια της χρήσης της, η λαιμητόμος έκοψε τα κεφάλια δεκάδων χιλιάδων θυμάτων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται κοινοί εγκληματίες, επαναστάτες, αριστοκράτες, ακόμη και βασιλείς και βασίλισσες. Περισσότερο από μια αποτρόπαια αποτελεσματική φονική μηχανή, η καρμανιόλα υπήρξε ένα από τα σύμβολα της Γαλλικής Επανάστασης (βαπτίστηκε “εθνικό ξυράφι” της Γαλλίας) και έριξε τη σκιά της πάνω από ένα μεγάλο μέρος του 18ου, 19ου και 20ου αιώνα.

Πήρε το όνομά της το 1789, με την Γαλλική Επανάσταση. Ωστόσο, παρόμοιες μηχανές εκτέλεσης υπήρχαν αιώνες πριν. Μία συσκευή αποκεφαλισμού με το όνομα “planke” χρησιμοποιήθηκε στη Γερμανία και τη Φλάνδρα κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, ενώ η Αγγλία είχε ένα συρόμενο τσεκούρι, γνωστό ως η “Αγχόνη Halifax”, το οποίο μάλλον προϋπήρχε από την αρχαιότητα.

Η προέλευση της γαλλικής γκιλοτίνας χρονολογείται το 1789, όταν ο Δρ Ζοζέφ Ινιάς Γκιγιωτέν (Εικ.1) πρότεινε στη γαλλική κυβέρνηση να υιοθετήσει μια πιο ήπια μέθοδο εκτέλεσης. Παρόλο που ήταν προσωπικά αντίθετος με την θανατική ποινή, ο Γκιγιωτέν υποστήριξε ότι είναι κεφάλι που κόβεται κεραυνοβόλα είναι πιο ανθρωπίνη εκτέλεση από αυτή του αποκεφαλισμού με το σπαθί ή το τσεκούρι, που ήταν συχνά κακότεχνη. Αργότε-

ρα επέβλεψε στην δημιουργία της πρώτης πρωτότυπης γκιλοτίνας, που σχεδιάστηκε από τον Γάλλο γιατρό Λουί Αντουάν και κατασκευάστηκε από τον Γερμανό οργανοποιό Τομπίας Σμίτ.

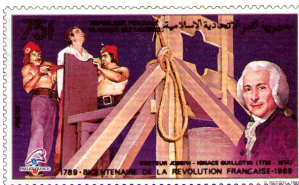
Μετά τη πρώτη χρησιμοποίησή της το 1792, έγινε γρήγορα γνωστή ως “γκιγιωτίν”, από τον εμπνευστή της Γκιγιωτέν. Μάταια αργότερα ο Γκιγιωτέν επιδίωξε την αλλαγή του ονόματός της. Είχε πια καθιερωθεί.

Κατά τη διάρκεια της “Βασιλείας του Τρόμου” από τα μέσα του 1790, χιλιάδες “εχθροί της γαλλικής επανάστασης” δοκίμασαν την κοφτερή λεπίδα της λαιμητόμου. Στην αρχή, μερικοί από τους θεατές ένοιωθαν αποτροπιασμό από το θέαμα, αλλά γρήγορα η διαδικασία εξελίχθηκε σε υψηλή ψυχαγωγία. Άνθρωποι έρχονταν στην Πλατεία της Επανάστασης μαζικά, από παντού, για να παρακολουθήσουν την γκιλοτίνα να κάνει την αποτρόπαιη δουλειά της. Την

τίμησαν μάλιστα με αμέτρητα τραγούδια, ανέκδοτα και ποιήματα. Οι θεατές μπορούσαν επί τόπου να αγοράζουν ενθύμια, να διαβάζουν το πρόγραμμα που ανέγραφε τα ονόματα των θυμάτων ή

ακόμα και να πετάγονται στο διπλανό εστιατόριο “Cabaret de la Guillotine” για να φάνε κάτι, μέχρι την επόμενη εκτέλεση.

Μερικοί παρευρίσκονταν σε καθημερινή βάση. Υπήρχαν μάλιστα και οι περίφημες “Tricoteuses” (πλέκτριες) οι οποίες,

1. Δεξιά, ο Δρ Γκιγιωτέν

Λουδοβίκος 16ος και Μαρία Αντουανέτα. Τα διασημότερα θύματα της γκιλοτίνας.

για να μη χάνουν χρόνο απ' τη δουλιά τους, στέκονταν δίπλα στο ικριώμα πλέκοντας μεταξύ δύο αποκεφαλισμών. Υπήρχαν επίσης άλλοι που απεύθυναν σαρκαστικά πειράγματα ή προκλητικά λόγια στους μελλοθάνατους, και άλλοι που χόρευαν πάνω στα σκαλιά του ικριώματος.

Τα παιδιά παρακολουθούσαν συχνά εκτελέσεις στη λαιμητόμο και μερικά έπαιζαν στο σπίτι με μικροσκοπικές γκιλοτίνες. Χρησιμοποιούσαν πλήρως τη λειτουργικότητά τους, αποκεφαλίζοντας κούκλες ή ακόμα και μικρά τρωκτικά

Όσο μεγάλωνε η φήμη της λαιμητόμου, τόσο αυξανόταν και η φήμη των χειριστών της. Οι δήμιοι απέκτησαν μεγάλη δημοτικότητα κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης. Ένα από τα κριτήρια της αξίας τους ήταν η ταχύτητα και η ακρίβεια με την οποία ενορχήστρωναν πολλαπλούς αποκεφαλισμούς σε όσο το δυνατόν συντομότερο διάστημα. Η δουλειά ήταν συχνά οικογενειακή επιχείρηση.

Πολλαπλές γενιές της φημισμένης οικογένειας Σανσόν υπηρέτησαν το κράτος ως δήμιοι από το 1792 ως το 1847 και, ανάμεσα σε χιλιάδες άλλους, από το λεπίδι της γκιλοτίνας τους πέρασαν ο βασιλιάς Λου-

δοβίκος 16ος και η Μαρία Αντουανέτα. Ακολούθησαν από το 1879 έως το 1939 ο Louis Deibler και ο γιός του Anatole. Ήταν τόσο δημοφιλείς, ώστε οι άνθρωποι συχνά φώναζαν στους δρόμους τα ονόματά τους και η επιλογή των ενδυμάτων που φορούσαν στο ικριώμα έδινε έμπνευση στους μόδιστρους και στις τάσεις της μόδας.

Η γοητεία της γκιλοτίνας άρχισε να υποχωρεί στο τέλος του 18ου αιώνα, αλλά δημόσιοι αποκεφαλισμοί συνεχίστηκαν στη Γαλλία μέχρι το 1939.

Η λαιμητόμος συνδέθηκε κυρίως με την Γαλλική Επανάσταση, αλλά αφαίρεσε εξίσου πολλές ζωές στη Γερμανία κατά τη διάρκεια του Τρίτου Ράιχ. Στη δεκαετία του 1930, ο Αδόλφος Χίτλερ καθόρισε τη λαιμητόμο ως κρατική μέθοδο εκτέλεσης και έδωσε εντολή να εγκατασταθούν 20 τέτοιες μηχανές σε διάφορες πόλεις της Γερμανίας. Σύμφωνα με τα ναζιστικά αρχεία, μεταξύ 1933 και 1945 η γκιλοτίνα χρησιμοποιήθηκε για να εκτελεστούν 16.500 άτομα, πολλά από τα οποία ήταν αντιστασιακοί αγωνιστές και πολιτικά αντιφρονούντες.

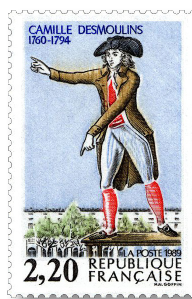
Στη Γαλλία, η λαιμητόμος παρέμεινε μέθοδος εκτέλεσης της ποινής μέχρι τα τέλη του 20ου

Madame du Barry
Ερωμένη του Λουδοβίκου 15ου: Γκιλοτίνα!

Ξύλινη λαιμητόμος της εποχής του Όθωνα. Εγκληματολογικό Μουσείο Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θύματα του "εθνικού ξυραφιού" της Γαλλικής Επανάστασης:

Ζωρζ Ζακ Νταντόν, από τους σημαντικότερους ηγέτες, η "ψυχή" της Γαλλικής Επανάστασης. Σαιν-Ζυστ, Γάλλος στρατιωτικός και πολιτικός ηγέτης της Γ.Ε., συνεργάτης του Ροβεσπιέρου.
Καμίλ Ντεμουλέν, δημοσιογράφος, δικηγόρος, μορφή της Γ.Ε., στενός φίλος του Ροβεσπιέρου.
Μαξιμιλιανός Ροβεσπιέρου, πολιτικός, δεσπίζουσα μορφή της Γαλλικής Επανάστασης.

αίωνα. Το τελευταίο άτομο που δοκίμασε την κόψη του “εθνικού ξυραφιού” ήταν ένας Τυνησίος εργάτης που απήγαγε, βασάνισε και δολοφόνησε την 22χρονη πρώην φίλη του. Ήταν το τελευταίο άτομο που εκτελέστηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και το τελευταίο άτομο του δυτικού κόσμου που εκτελέστηκε νόμιμα με αποκεφαλισμό.

Στην Ελλάδα, με την έλευση του Όθωνα και την εγκαθίδρυση – αρχικά – της Αντιβασιλείας το 1833, η θανατική ποινή απέκτησε νέο “πρόσωπο”. Σύμφωνα με τον Ποινικό Νόμο που θεσπίστηκε το 1834, “ο καταδικασθείς εις θάνατον αποκεφαλίζεται δια του λαιμητόμου”, το δε σώμα του “ενταφιάζεται ησύχως και άνευ πομπής δια της Αστυνομίας”.

Το 1833 έφθασε στο Ναύπλιο με πλοίο μια “μεταχειρισμένη” λαιμητόμος από τη Γαλλία, η οποία γρήγορα πήρε το όνομα “καρμανιόλα”, από το κοντό πανωφόρι που φορούσαν οι Γάλλοι επαναστάτες της περιόδου 1793-1794 όταν συνόδευαν τους μελλοθανάτους στη λαιμητόμο, χορεύοντας και τραγουδώντας το αντίστοιχο τραγούδι “Dansons la Carmagnole!...” (Ας χορέψουμε την καρμανιόλα).

Μαζί με τη λαιμητόμο έφθασαν στο Ναύπλιο και δυο Γάλλοι δήμειοι για να την χειριστούν, αλλά έφυγαν γρήγορα διότι ο λαός τους αποδοκίμαζε και τους λιθοβολούσε. Καθώς η συνήθης σοβαρή εγκληματικότητα της εποχής ήταν η ληστεία και ο πληθυσμός έτρεφε κάποια συμπάθεια για τους ληστές, οι αντιδράσεις του κόσμου εναντίον των δημίων ήταν επόμενες.

Συνέπεια αυτού του κλίματος ήταν η αδυναμία εξεύρεσης δημίων που θα αντικαθιστούσαν τους απερ-

χόμενους Γάλλους. Γι’ αυτό και η τότε κυβέρνηση αναγκάστηκε να προσλαμβάνει θανατοποινίτες, αναστέλλοντας την εκτέλεσή τους σε αντάλλαγμα των “υπηρεσιών” τους. Οι δήμειοι διέμεναν υπό κράτηση στο γνωστό Μπούρτζι του Ναυπλίου και μεταφέρονταν, μαζί με τη λαιμητόμο, στους εκάστοτε τόπους εκτελέσεων, οι οποίες γίνονταν κοντά στον τόπο του εγκλήματος, για παραδειγματισμό. Γνωστοί τόποι όπου στήθηκαν λαιμητόμοι στην Αθήνα είναι: Στην είσοδο του σπηλαιού των Νυμφών (1854), στο Πεδίον του Άρεως όπου εκτελέστηκαν πέντε από του ληστές της περιβόητης σφαγής του Δήλεσι (1870), στον Πειραιά, σ’ ένα πλάτωμα λίγο πριν από την πόλη κοντά στο νεκροταφείο (1870), και στο Λαύριο, στην πλατεία Θορικού ή στη θέση “Κυπριανός” (1882).

Οι θανατοποινίτες που φυλάσσονταν στο Παλαμήδι του Ναυπλίου εκτελούνταν στη θέση “Αλωνάκι”, 200 μ από το φρούριο. Λέγεται μάλιστα ότι δεν φύτρωνε τίποτε εκεί λόγω του αίματος που χυνόταν!

Εκεί εκτελέστηκαν το Μάιο του 1898 οι δυο επίδοξοι δολοφόνοι του βασιλιά Γεωργίου Α’, όπως επίσης 14 μελλοθάνατοι διαφόρων αδικημάτων το 1911, στους οποίους δεν δόθηκε χάρη.

Το 1846 θεσπίστηκε με νόμο η δυνατότητα να εκτελείται η θανατική ποινή είτε με λαιμητόμο, είτε με τυφεκισμό, προφανώς διότι η χρήση της λαιμητόμου παρουσίαζε πολλά πρακτικά προβλήματα.

Μετά το 1913 δεν έγιναν άλλες εκτελέσεις με λαιμητόμο και το 1929 καθιερώθηκε νομοθετικά ως τρόπος εκτέλεσης αποκλειστικά ο τυφεκισμός.

Παντελής Λεούσης

Αντουάν Λαβουαζιέ, χημικός, πατέρας της σύγχρονης χημείας. Θύμα.

Μαντάμ Ρολάν, επαναστάτρια, μέλος της ομάδας των Γιρονδίνων. Θύμα.

Ζαν Σιλβέν Μπεγί, πολιτικός, επιστήμονας, δήμαρχος του Παρισιού. Θύμα.

Σαρλότ Κορντέ (1768–1793), ηγετική μορφή, δολοφόνος του ηγέτη των Ιακωβίνων Ζαν-Πολ Μαρά. Θύμα.

Όταν ο "Ηνίοχος" εμπνέει!

Κάποτε ο Ισπανός ζωγράφος Μαριάνο Φορτούνι (Mariano Fortuny y Madrazo, 1871-1949) ενώ εργαζόταν σε ένα εννετικό παλάτι του 13ου αιώνα έχοντας έντονα στη μνήμη του την εικόνα του περίφημου κλασικού αγάλματος του Ηνίοχου των Δελφών, αποφάσισε να δοκιμάσει και ως σχεδιαστής γυναικείων φορεμάτων, μιμούμενος τον ολόσωμο χιτώνα του "Ηνίοχου". Τα φορέματα που άρχισε να σχεδιάζει από το 1907 μέχρι σχεδόν το θάνατο του ήταν από λεπτό πλισέ μεταξωτό ύφασμα και προορίζονταν να φορεθούν χωρίς εσώρουχα. Για τα πρώτα χρόνια του 20ού αιώνα, η πρότασή του ήταν ιδιαίτερα ριζοσπαστική.

Στα φορέματά του ο Φορτούνι έδωσε το όνομα "Delphos" (Δελφός) από το ομώνυμο μυθολογικό ήρωα και βασιλιά που έδωσε το όνομά του στους Δελφούς.

Ο Φορτούνι έγινε διάσημος για τα πλισέ φορέματά του. Η ακριβής μέθοδος πτύχωσης που εφάρμοζε κρατήθηκε καλά φυλαγμένο μυστικό. Γινόταν με θερμαινόμενες κεραμικές ράβδους και πίεση, αλλά κανείς ποτέ δεν πέτυχε να τα αναπαράγει με τη ίδια τελειότητα.

Πίνακας του Alfred Stieglitz (1907)

Μαριάνο Φορτούνι

"Ειδύλλιο". Ο Φορτούνι εμπνεύστηκε από την Ελλάδα και ως ζωγράφος.

Στα φορέματα που δημιούργησε, υπήρχαν κατά μήκος της ραφής κάθε πλευράς, σε ένα μεταξωτό κορδόνι, κρεμασμένες χάντρες από γυαλί Μουράνο. Οι χάντρες, εκτός από διακοσμητικούς σκοπούς βοηθούσαν με το βάρος τους να κρατιέται τεντωμένο το ελαφρύ μεταξωτό ύφασμα, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη καλύτερη ανάδειξη των γραμμών του σώματος.

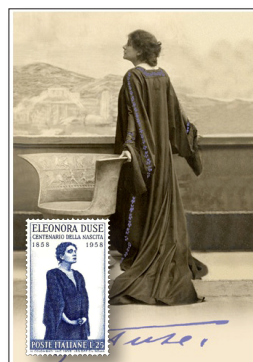
Το "Delphos", από άτυπο απογευματινό ένδυμα αρχικά, κατέληξε επίσημο ένδυμα. Φορέθηκε από διασημότητες σε επίσημες περιστάσεις, όπως από την Λορίν Μπακόλ στην απονομή των Όσκαρ του 1978, ή την Ιταλίδα τραγουδίστρια Ελεονόρα Ντούζε που το συνήθιζε.

Ενδιαφέρον έχει το ότι ένα Delphos του Φορτούνι, είναι ένα από δύο μοναδικά φορέματα που εκτίθενται στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Μετά το 1970, τα Delphos έχουν γίνει σπάνια και δυσεύρετα συλλεκτικά κομμάτια. Το Δεκέμβριο του 2001 ένα "Delphos", πουλήθηκε για 10000 δολάρια.

Η Ελλάδα εμπνέει παντού.

Π. Λ.

Ελεονόρα Ντούζε με "Δελφός"

Όλοι μας τα καλοκαίρια έχουμε πιάσει και από έναν αστερία, που θεωρείται και είδος που προκαλεί τύχη, σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση.

Ο αστερίας ανήκει στην κατηγορία των εχινόδερμων. Το όνομά του είναι κάπως παραπλανητικό καθώς υποδηλώνει ένα θαλάσσιο οργανισμό που μοιάζει με αστέρι. Δεν είναι πραγματικά ψάρια και δεν διαθέτουν τόσο σπονδυλική στήλη όσο και πτερύγια. Υπάρχουν περίπου 2000 είδη αστερία, τα οποία έχουν διαφορετική γεωγραφική κατανομή. Το χρώμα τους είναι μεταβλητό με αποχρώσεις κίτρινου, πορτοκαλί, καφέ και μοβ.

Οι αστερίες σχετίζονται με τους αχινούς και η κατηγορία που ανήκουν echinoderm, σημαίνει αστραφτερές επιδερμίδες - μια αναφορά στο σκληρό, ασβεστοποιημένο δέρμα τους, το οποίο βοηθά στην προστασία τους από τους θηρευτές.

Η ανατομία τους είναι ένα (ακόμα) θαύμα της φύσης. Τα αστέρια της θάλασσας έχουν σειρές από μικρά πόδια (σαν μικρούς σωλήνες) που εκτείνονται από την αυλακωτή επιφάνεια στην κάτω πλευρά τους. Αυτά τα πόδια-σωλήνες τους επιτρέπουν να σέρνονται κατά μήκος του ωκεάνιου δαπέδου μέσω αναρρόφησης που δημιουργείται από ένα εσωτερικό υδραυλικό σύστημα με νερό. Αυτά τα ζώα έχουν επίσης μια εκπληκτική ικανότητα να αναγεννούν τα μέλη τους, όταν έχουν αποκοπεί, ή ακόμα και να δημιουργούν ένα νέο σώμα, σε ορισμένα είδη. Η αναγέννηση των κομμένων τμημάτων

των αστεριών απασχολεί την επιστήμη, η οποία αναζητά πολύτιμες πληροφορίες που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν στην ιατρική. Όλα τα ζωτικά όργανα τους βρίσκονται στα άκρα τους, έτσι ένα τμήμα ενός βραχίονα θα μπορούσε ενδεχομένως να δημιουργήσει ένα εντελώς νέο θαλάσσιο αστέρι. Οι περισσότεροι αστερίες έχουν πέντε βραχίονες, αλλά υπάρχουν και είδη με πολύ περισσότερους φτάνοντας μέχρι και 40 βραχίονες.

Το πεπτικό τους σύστημα είναι εξίσου εντυπωσιακό. Οι αστερίες είναι, ως επί το πλείστον, σαρκοφάγοι και η τροφή τους είναι μαλάκια, όπως τα μύδια και τα στρείδια, στα οποία τοποθετούν στο άνοιγμά τους τους σωλήνες των ποδιών τους και τραβούν με αναρρόφηση το περιεχόμενο τους. Επίσης τρέφονται με μικρά ψάρια και γαρίδες. Τα αστέρια της θάλασσας έχουν έναν ιδιότυπο τρόπο φαγητού. Πραγματικά χωνεύουν το θήραμά τους έξω από το σώμα τους εξωθώντας το στομάχι τους έξω από το στόμα τους και περιβάλλουν το αντικείμενο των θηραμάτων. Όταν το συντελεστεί η πέψη, το στομάχι τραβιέται πίσω στο σώμα.

Το μέγεθος τους ποικίλει. Τα μικρότερα αστέρια της θάλασσας έχουν διάμετρο μικρότερη από μια ίντσα, ενώ τα μεγαλύτερα θαλάσσια αστέρια μπορούν να φτάσουν μέχρι και τα 3 πόδια (περίπου ένα μέτρο) σε διάμετρο.

Οι κίνδυνοι για τους αστερίες είναι πολλοί. Πολλά διαφορετικά ζώα τρώνε αστέρια της θάλασσας, συμπεριλαμβανομένων των

φαριών, των θαλάσσιων χελωνών, των σαλιγκαριών, των καβουριών, των γαρίδων, των ενυδρίδων, των πουλιών και ακόμη των άλλων θαλασσινών. Αν και το δέρμα του αστερία είναι σκληρό και ανώμαλο, ένα αρπακτικό μπορεί να το φάει ολόκληρο, εάν το στόμα του είναι αρκετά μεγάλο. Οι θηρευτές με μικρότερα στόματα μπορούν να γυρίσουν το αστέρι της θάλασσας και να τρώνε την μαλακότερη κάτω πλευρά.

Οι αστερίες αναπαράγονται μέσω εξωτερικής γονιμοποίησης, τα αυγά και το σπέρμα εκκενώνονται ελεύθερα στο νερό. Οι κολπικές, αμφίπλευρα συμμετρικές προνύμφες διευθετούνται και υποβάλλονται σε ένα αληθινό στάδιο, ενώ μεταμορφώνονται σε έναν ελεύθερο ζωντανό συμμετρικό ενήλικα. Οι θηλυκοί αστερίες μπορεί να παράγουν πάνω από 2 εκατομμύρια αυγά σε μία ωοτοκία, αλλά επειδή πολλοί θαλάσσιοι οργανισμοί τρέφονται με αυτές τις προνύμφες, λίγοι επιβιώνουν μέχρι την ενηλικίωση.

Η ομορφιά του αστερία εντυπωσιάζει, τόσο με το χρώμα του όσο και με την μορφολογία του. Οι κοραλλιογενείς ύφαλοι αποτελούν τον θαλάσσιο παράδεισο του αστερία και αποτελούν θεμελιώδη πρωταγωνιστή του θαλάσσιου οικοσυστήματος.

Τελειώνοντας για το θαυμαστό αυτό θαλάσσιο είδος είναι γνωστή η εκπαιδευτική ιστορία του νεαρού που έσωζε τους αστερίες:

"Κάποτε, μια μέρα σαν όλες τις άλλες ξημέρωνε στην όμορφη ζωή μας. Αγέρας έδερνε τη θάλασσα που άφριζε ανάστατη όλη νύχτα, σφύριζε στις φυλλωσιές των δέντρων που βρίσκονταν κοντά της και ανάμεσα στα κεραμίδια των λιγοστών σπιτιών. Ένας ψαράς σηκώθηκε από το κρεβάτι του να δει τη θάλασσα του. Όχι! Δε θα ψάρευε σήμερα. Δε μπορούσε να μπει μέσα με τέτοιο καιρό. Μα τόσα χρόνια δεν έλειψε

μια μέρα να μην τη δει τέτοιαν ώρα. Να μην της πει τα εσώψυχα του, τα πρωινά του μυστικά. Και ήξερε και τόσα δικά της!

Ζυγώνοντας την αμμουδιά είδε έναν νεαρό άνδρα, θα 'ταν κάτω από σαράντα σίγουρα. Ο νεαρός μάζεψε με γρήγορες, κοφτές κινήσεις τους αστερίες που είχε ξεβράσει το κύμα διάσπαρτους. Χιλιάδες ποικιλόσχημοι αστερίες να στολίζουν την αμμουδιά σε μια έκταση που ξεπερνούσε το βλέμμα σου. Πλησίασε κι άλλο. Ναι! Τους πετούσε έναν έναν στη θάλασσα που σιγά σιγά κατάνιπε τη λύσσα της και κατέβαζε την ορμή της. Περιπάτησε μέχρι να έφτασε κοντά στο νεαρό που αν και τον είδε συνέχισε να μαζεύει τους αστερίες.

-Τι κάνεις;, τον ρώτησε ο ηλικιωμένος ψαράς.

-Πετώ τους αστερίες στη θάλασσα. Σε λίγο θα ξημερώσει και όλοι αυτοί οι αστερίες θα πεθάνουν καθώς δεν αντέχουν το φως του ήλιου, του απάντησε ο νεαρός ψύχραιμα, με ένα ελαφρύ λαχάνιασμα να στολίζει την αναπνοή του.

-Επίτρεψε μου να το ξέρω καλά αυτό. Όμως οι αστερίες είναι χιλιάδες. Και το ξημέρωμα έρχεται σε λιγότερο από μισή ώρα. Νομίζεις ότι μπορείς να αλλάξεις αυτήν την κατάσταση σε τόσο λίγη ώρα;

Ο νεαρός άντρας ήταν η πρώτη φορά που σταμάτησε για λίγα δευτερόλεπτα να μαζεύει αστερίες. Ίσως γιατί ήθελε να μαζέψει έναν μεγαλύτερο. Κρατώντας στα χέρια του έναν αστερία που έμοιαζε να ζαρώνει, πλησίασε σε απόσταση ενός βήματος τον έμπειρο στα ζητήματα της θάλασσας ψαρά.

"Γι' αυτόν εδώ", του είπε δείχνοντάς του τον αστερία, "η κατάσταση μόλις άλλαξε". Κι ύστερα με όλη του τη δύναμη τον πέταξε στη θάλασσα..."

Δημήτρης Βαρελάς

Οι πρωτοπόροι της αεροπορίας

Η όμορφη αυτή σειρά που τα Γαλλικά Ταχυδρομεία εξέδωσαν πρόσφατα σε μορφή φεγιέ και με πρόσθετο τέλος 1,92 € υπέρ του Ερυθρού Σταυρού, θα συμβάλει χωρίς αμφιβολία στην καλύτερη θεματική τεκμηρίωση μιας συλλογής με θέμα το αεροπλάνο. Γι' αυτό και θεωρήσαμε σκόπιμο να κάνουμε μία σύντομη παρουσίασή της, στην οποία απεικονίζονται αυτοί οι τολμηροί άνθρωποι, χάρη στους οποίους απολαμβάνουμε σήμερα τα άνετα και ασφαλή αεροπορικά ταξίδια.

Αδελφοί Ράιτ (Orville, 1871-1948 & Wilbur Wright, 1867-1912)

1903: Πρώτη μηχανική πτήση

Γιοι ενός επίσκοπου της Ευαγγελικής Εκκλησίας των Ενωμένων εν Χριστώ Αδελφών, άρχισαν από το 1892 να ασχολούνται με κατασκευές και ενοικιάσεις ποδηλατών, τα οποία πωλούσαν σε τιμές εξαιρετικά χαμηλές, επενδύοντας τα κέρδη τους στην αεροναυτική. Δαιμόνιοι, εφευρετικοί και θαρραλέοι, ενδιαφέρθηκαν και για την κατασκευή ανεμοπτήρων.

Στις 17 Δεκεμβρίου 1903, ο Όρβιλ έκανε την πρώτη του πτήση στο Kitt Devil της Βόρειας Καρολίνας με ένα αεροπλάνο βαρύτερο από τον αέρα, το οποίο πέταξε για 12 δευτερόλεπτα. Ήταν μια πτήση αβέβαιη και ασταθής, μόλις 37 μέτρων απόστασης. Ωστόσο ήταν μία πραγματική πτήση.

Όταν πραγματοποίησαν την 4η και τελευταία πτήση τους, με τον Wilbur στα χειριστήρια, το αεροπλάνο πέταξε επί 59 δευτερόλεπτα σε απόσταση 260 μέτρων.

Μέχρι το τέλος του 1905, οι αφοί Ράιτ θα πραγματοποιήσουν πτήσεις ξαπλωμένοι μπρούμυτα για να μειώσουν την αεροδυναμική αντίσταση. Ωστόσο, σε πτήσεις μεγαλύτερες της μισής ώρας που πέτυχαν αργότερα, αυτή η στάση με το πρόσωπο στο έδαφος κρίθηκε ανεφάρμοστη και εγκαταλήφθηκε.

Το 1909, τη χρονιά που ο Μπλεριό διέσχισε τη Μάγχη, δημιούργησαν την πρώτη μεγάλη σχολή πιλότων στον κόσμο.

Στη μνήμη των δύο αδελφών που ήταν οι πρώτοι Ίκαροι στον κόσμο, τα στούντιο του Disney έδωσαν τα ονόματά τους στα 2 άλμπατρος κινούμενων σχεδίων (Wilbur και Orville).

Λεόν Ντελαγκράνζ (Léon Delagrangé, 1872-1910)

1906: Πρώτη πτήση απόστασης 80 μ, σε 4 μ. ύψος

Ο Ντελαγκράνζ γεννήθηκε στην Ορλεάνη της Γαλλίας το 1872. Σπούδασε γλυπτική, αλλά ταυτόχρονα ήταν παθιασμένος με όλα τα αθλήματα.

Στα 33 του χρόνια, το 1905, άρχισε να ασχολείται με την αεροναυπηγική και δύο χρόνια μετά θα γίνει ο πρώτος Γάλλος που θα πετάξει με αεροπλάνο "βαρύτερο από τον αέρα". Μαζί με τον Voisin και τον Μπλεριό, θα γίνει ένας από τους πρώτους που πραγματοποίησαν δοκιμές και κατέκτησαν ρεκόρ πτήσεων. Στην ηλικία των 35, ήταν ήδη ένας από τους δέκα πρωτοπόρους αεροπόρους του καιρού του.

Η γνώμη του για το αεροπλάνο ήταν ότι "προορίζεται να γίνει το ιπτάμενο ποδήλατο της μελλοντικής ατμόσφαιρας".

Το 1909 ήταν ο τρίτος που πήρε δίπλωμα πιλότου από την Γαλλική Αερολέσχη και ο πρώτος που μετέφερε επιβάτη, και ταξίδεψε σε όλη την Ευρώπη.

Τελικά, στις 4 Ιανουαρίου 1910, αυτός που έχει επονομαστεί "Ιπτά-

μενος δανδής“ και φορούσε πάντα τον χαρακτηριστικό μικρό γκρι σκούφο, συνεντρίβη με το αεροσκάφος του κοντά στο Μπορντό, κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικής πτήσης.

Ρώμη, Μιλάνο, Παρίσι και Ορλεάνη έχουν αφιερώσει δρόμους που φέρουν το όνομά του.

Χένρι Φάρμαν (Henri Farman, 1874-1958)

1908: Πρώτη πτήση με επιβάτη, και από πόλη σε πόλη

Ο Φαρμάν ήταν γιος Βρετανού δημοσιογράφου εγκατεστημένου στο Παρίσι.

Σπούδασε ζωγράφος στην παρισινή *École des Beaux Arts*, γρήγορα όμως γοητεύτηκε από τις νέες μηχανικές εφευρέσεις που εμφανίζονταν στα τέλη του 19ου αιώνα. Λόγω της εύπορης καταγωγής του μπόρεσε να ακολουθήσει τα ενδιαφέροντα του ως ερασιτέχνης αθλητής. Στη δεκαετία του 1890 στέφθηκε πρωταθλητής στην ποδηλασία, ενώ στα τέλη του αιώνα ανακάλυψε τον μηχανοκίνητο αθλητισμό, συμμετέχοντας με την Ρενό στο Κύπελλο Γκόρντον Μπένετ (Gordon Bennett Cup).

Από το 1907 διέθεσε τις ικανότητές του στην υπηρεσία της αεροπορίας. Οι επιτυχίες του με το αεροσκάφος Voisin τον ανέδειξαν ήρωα και του απέφεραν χρήματα που επένδυσε σε ένα εργοστάσιο αεροπλάνων.

Τον ίδιο χρόνο υπήρξε ο πρώτος που πέταξε σε απόσταση ενός χιλιομέτρου πλήρους περιστροφικής διαδρομής και το 1908 και αργότερα σε απόσταση δύο χιλιομέτρων. Κατόπιν έγινε επιβάτης αεροσκάφους με πιλότο τον Λεόν Ντελαγκράνζ (Leon Delagrange), ενώ τον Οκτώβριο πραγματοποίησε την πρώτη cross-country πτήση στην Ευρώπη, διανύοντας σε 20 λεπτά την απόσταση των 27 χλμ που χωρίζουν τις πόλεις Σαλόν (Chalons) και Ρεμς (Reims).

Στον τάφο του, στο παρισινό νεκροταφείο του Passy, μπορεί κανείς να διαβάσει: “Έδωσε φτερά στον κόσμο”.

Ελίζ Ντεροσέ (Elise Déroché, 1886-1919)

1910: Η πρώτη γυναίκα που πέταξε μόνη.

Ήταν Γαλλίδα ηθοποιός, αλλά πολύ γρήγορα, στα 23 της χρόνια, αποφάσισε να αφήσει τις λαμπερές τουαλέτες και τα εντυπωσιακά καπέλα για να φορέσει την στολή πιλότου της εποχής και να πάρει μαθήματα οδήγησης αεροπλάνου.

Στις 22 Οκτωβρίου 1909 πραγματοποίησε πτήση 300 μέτρων και, μία ημέρα μετά, πέταξε σε απόσταση 6 χιλιομέτρων.

Τελικά, εγκατέλειψε οριστικά το θέατρο για τα αεροπλάνα και ήταν η πρώτη γυναίκα στον κόσμο που πήρε δίπλωμα πιλότου (Μάρτιος του 1910).

Την ίδια χρονιά, συμμετέχοντας σε γυναικείο διαγωνισμό πτήσης, το αεροσκάφος της συνεντρίβη στο έδαφος και η ίδια υπέστη πολλαπλά κατάγματα. Μόλις ανάρρωσε, συνέχισε απτόητη τις πτήσεις, συμμετέχοντας σε πολλούς αεροπορικούς διαγωνισμούς.

Το 1918, κατέκτησε δύο γυναικεία ρεκόρ: Πέταξε σε ύψος 4.800 μ., σε απόσταση 323 χλμ. Ένα χρόνο μετά, έχασε τη ζωή της κατά τη διάρκεια μιας δοκιμαστικής πτήσης.

Ιμπέρ Λατμάν (Hubert Latham, 1883-1912)

Ο πρώτος που ανέβηκε στα 1000 μ.

Γιος πλούσιας οικογένειας πλοιοκτήτη της Χάβρης, ήταν γνωστός στους γαλλικούς κοσμικούς κύκλους.

Το πρώτο επίτευγμά του ήταν το πέρασμα της Μάγχης με αερόστατο, το 1905.

Η καριέρα του ως χειριστή αεροπλάνου ξεκίνησε το 1909 με διπλή προσπάθεια να διασχίσει το αγγλικό κανάλι, γεγονός που τον έκανε δημοφιλή.

Ο Λατάμ ήταν ο πρώτος που πέταξε από το Johannisthal προς ένα άλλο προάστιο του Βερολίνου, ο πρώτος που διέσχισε μία μεγάλη πόλη από το ένα άκρο στο άλλο.

Τον Αύγουστο του 1909 πήρε μέρος στο διαγωνισμό της Εβδομάδας Αεροπορίας της Καμπανίας, στη Ρέμς. Πιλοτάρωντας ένα Antoinette IV, πήρε το Grand Prix που είχε αθλοθετήσει η εφημερίδα *Petit Zourнал* (Petit Journal) για την “πιο αξιοπρόσεκτη επίδοση οδήγησης αεροπλάνου”.

Τον Ιανουάριο του 1910 συνέχισε τις υψηλές πτήσεις, έσπασε τα προηγούμενα ρεκόρ και έφτασε τα 100 μ. ύψος, ενώ στις 13 Αυγούστου του ίδιου χρόνου πέταξε με εξαιρετική τόλμη κατά μήκος της όχθης του Σηκουάνα, περνώντας γύρω από τον πύργο του Άιφελ και το Γκραν Παλέ (Grand Palais), αγγαλιάζοντας τους έκπληκτους Παριζιάνους.

Πέθανε το 1912, στη Γαλλική Ισημερινή Αφρική κατά τη διάρκεια ενός κυνηγιού.

Ζιλ Βεντρίν (Jules Védrines, 1881-1919)

1912: Πρώτο ρεκόρ ταχύτητας με 145 χλμ/ώρα

Ο Βεντρίν άρχισε τη ζωή του ως εργάτης, ρυθμιστής κινητήρων και μηχανικός του Αγγλου διάσημου πιλότου και ηθοποιού Ρομπέρ Λορέν. Αυτή η εμπειρία του δημιούργησε την επιθυμία να γίνει χειριστής αεροπλάνων, γι’ αυτό και το Δεκέμβριο του 1910 πήρε δίπλωμα πιλότου.

Προσελήφθη από τους Αδελφούς Μοράν, κατασκευαστές του αεροπλάνου “Morane-Gnome”, και το 1911 έλαβε μέρος στον ιστορικό αγώνα Παρίσι-Μαδρίτη, αναμετρούμενος με τους μεγαλύτερους πιλότους της εποχής. Στον αγώνα αυτό πέτυχε την πρώτη μεγάλη του νίκη. Ήταν ο μόνος πιλότος που τερμάτισε τον αγώνα.

Καθώς είχε ελάχιστη εμπιστοσύνη στους δείκτες της πυξίδας που “περιστρεφόταν σαν τρελή”, όπως έλεγε, επέλεξε να καθοδηγείται στις πτήσεις του από ψηλά, μέσω των σιδηροδρομικών γραμμών!

Τελικά, αυτός ο γιός οικογένειας φτωχών εσωτερικών μεταναστών, κατάφερε να διαπρέψει στον κόσμο του αεροπλάνου. Έναν κόσμο που μέχρι τότε ήταν κατειλημμένος από άτομα της εύπορης τάξης.

Το 1912 κατέρριψε το παγκόσμιο ρεκόρ ταχύτητας, πετώντας με 174 χλμ/ώρα.

Κατά τη διάρκεια του μεγάλου πολέμου 1914-18, ήταν ένας από τους πιλότους ειδικών αποστολών που άφηναν και έπαιρναν πράκτορες πίσω από τις εχθρικές γραμμές.

Τον Ιούλιο του 1919, σε ηλικία 38 ετών, κατάφερε να προσγειωθεί στην οροφή των παρισινών καταστημάτων Galeries Lafayette, σε μία “πίστα” μόλις 28 μ. μήκους. Τρεις μήνες αργότερα, ο “υπέροχος Γαβριάς” όπως τον αποκαλούσαν, συνεντρίβη με το αεροπλάνο του, ένα C.23 Caudron, κατά τη διάρκεια των εγκαινίων της ταχυδρομικής γραμμής Παρίσι-Ρώμη. Ήταν 21 Απριλίου 1919.

Βασίλης Λιανός

Περιπέτειες γραμματοσήμων

Ο “Κάπτεν Γουάιτ” που δεν ήταν ο Κάπτεν Γουάιτ!

Στις 23 Ιανουαρίου 2014 κυκλοφόρησε το εικονιζόμενο γραμματόσημο για τον εορτασμό της εκατονταετηρίδας από την ίδρυση του Irish Citizen Army (Ιρλανδικού Στρατού Πολιτών).

Ο Ιρλανδικός Στρατός Πολιτών δημιουργήθηκε το 1913, στο Δουβλίνο, την περίοδο των εργατικών διαφορών μεταξύ περίπου 20.000 εργαζόμενων και 300 εργοδοτών. Σκοπός του η οργάνωση ενός πειθαρχημένου σώματος με σκοπό την υπεράσπιση των εργατών στις συγκρούσεις με τη μητροπολιτική αστυνομία και την μείωση των επιπτώσεων της ανεργίας.

Το γραμματόσημο απεικονίζει μια διμοιρία των ανδρών του ICA και, σε πρώτο πλάνο, τον Τζακ Γουάιτ (Captain Jack White), ο οποίος φαίνεται πως είχε και την ιδέα της δημιουργίας του “στρατού”. Ωστόσο, ιδρυτής αυτού του ιστορικού σώματος ήταν στην πραγματικότητα ο Τζέιμς Κόνολι (James Connolly), ο οποίος εκτελέστηκε με τυφεκισμό από τους Βρετανούς εξαιτίας του ηγετικού ρόλου του στην εξέγερση των Ιρλανδών το Πάσχα του 1916.

Ο Κάπτεν Γουάιτ ήταν ένας πρώην αξιωματικός του βρετανικού στρατού ο οποίος, το 1913, προσφέρθηκε εθελοντικά να εκπαιδεύσει το νέο αυτό ιρλανδικό σώμα.

Η εικόνα του γραμματοσήμου προερχόταν από μία φωτογραφία που είχε επανει-

λημμένα δημοσιευθεί σε ακαδημαϊκά βιβλία και περιοδικά, ακόμα και σε κείμενα σχετικά με την ιστορία της Ιρλανδίας και του Ιρλανδικού Εμφυλίου.

Ωστόσο, λίγο πριν την ημερομηνία έκδοσης του γραμματοσήμου, ένας ιστορικός αμφισβήτησε την ορθότητα της εικόνας, διαβεβαιώνοντας ότι ο άνθρωπος στη

φωτογραφία δεν ήταν ο Captain Jack White. Η αποκάλυψη αυτή ανάγκασε τα Ιρλανδικά Ταχυδρομεία να αποσύρουν άμεσα το γραμματόσημο, το ίδιο πρωί της κυκλοφορίας του, ενώ είχαν προλάβει να διατεθούν στο κοινό ελάχιστα αντίτυπα.

Είναι ευνόητο το τι επακολούθησε. Τα αντίτυπα που πρόλαβαν να περάσουν στα χέρια των συλλεκτών άρχισαν να κυκλοφορούν στις δημοπρασίες, με τις τιμές να διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα από την πρώτη στιγμή. Για παράδειγμα, σύμφωνα με δημοσίευση της ιρλανδικής διαδικτυακής εφημερίδας *Irish Examiner* της 30/01/2014 (επτά ημέρες μετά την κυκλοφορία του), ένα φυλλαράκι των 15 με ονομαστική αξία 9 € πουλήθηκε σε δημοπρασία για 3.000.

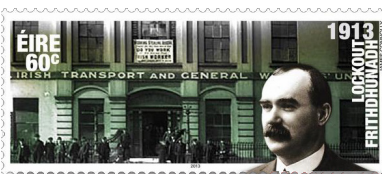
Για την ιστορία, λίγες μέρες μετά την απόσυρση (17 Απριλίου 2014) κυκλοφόρησε ένα νέο γραμματόσημο, με την εικόνα του να έχει επιλεγεί με μεγαλύτερη προσοχή αυτή τη φορά.

Ο λάθος Captain Jack White...

...και ο σωστός Captain Jack White!
(Ο πρώτος, στη μέση της εικόνας).

Ο James Connolly, ιδρυτής του ICA.
Εκτελέστηκε για την πατριωτική του δράση.

Μίλων ο Κροτωνιάτης, ο υπεραθλητής

Κανείς άλλος στην ιστορία του αθλητισμού δεν πέτυχε όσα αυτός. Κατά τη διάρκεια της αθλητικής του καριέρας στέφθηκε έξι φορές ολυμπιονίκης, ρεκόρ που δεν έχει καταρριφθεί μέχρι σήμερα.

Την πρώτη του νίκη σημείωσε σαν νεανίας και τις υπόλοιπες πέντε στην κατηγορία των ανδρών. Την έβδομη ολυμπιακή νίκη έχασε από τον συμπατριώτη του παλαιστή Τιμασίθεο. Ο Μίλωνας δεν μπόρεσε να τον πιάσει με λαβή επειδή κατά τη διάρκεια του αγώνα ο πανέξυπνος Τιμασίθεος κινούταν συνεχώς μέσα στην παλαίστρα, εξουθενώνοντας έτσι τον υπεραθλητή και αναγκάζοντάς τον να παραιτηθεί.

Εκτός από ολυμπιονίκη, ο Μίλων ήταν και "πειροδονίκης", κατείχε δηλαδή τον τίτλο του νικητή πάνω από τριάντα φορές σε κύκλους αγώνων όπως τα Ίσθμια, τα Πύθια και τα Νέμεα.

Από νεαρή ηλικία προσπαθούσε να αυξήσει τη σωματική του δύναμη. Μεταξύ των άλλων ασκήσεων, συνήθιζε να σηκώνει στους ώμους του ένα μικρό μοσχάρακι και να το μεταφέρει μια συγκεκριμένη απόσταση. Το ζώο μεγάλωνε και έτσι αυξάνονταν το βάρος που κουβαλούσε, με αποτέλεσμα να καλλιεργήσει τη μεγάλη του δύναμη.

Ο Μίλωνας, έχει συνδέσει το όνομά του με σειρά από

ανδραγαθήματα, η αλήθεια των οποίων τεκμαίρεται και από τη γνώμη του Αριστοτέλη γι' αυτόν. Ο μεγάλος φιλόσοφος τον παραλληλίζει με τον Ηρακλή, κάνοντας τον μύθο γύρω από το όνομά του ακόμα μεγαλύτερο.

Σύμφωνα με τον Πausανία ο αθλητής άλειψε κάποτε ένα δίσκο με λάδι, στάθηκε επάνω και προκάλεσε άλλους αθλητές, αλλά και θεατές των αγώνων, να τον μετακινήσουν χωρίς κανέναν να τα καταφέρει. Έχει αναφερθεί επίσης ότι ο Μίλωνας κουβάλησε ο ίδιος ένα άγαλμά του στα χέρια, για μεγάλη απόσταση.

Τέλος, ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρει πως ο Μίλωνας πρωτοστάτησε σε μια μάχη των συμπατριωτών του εναντίον των πολιτών της Σύβαρης. Ο αθλητής υπερασπίστηκε τους Κροτωνιάτες με δύναμη και ορμή, κρατώντας ένα ρόπαλο και ανάγκασε τους αντιπάλους να τραπούν σε φυγή.

Για τη διατροφή του Μίλωνα αναφέρονται ποσότητες εξωπραγματικές. Λέγεται ότι καταλάωνε καθημερινά 9-10 κιλά κρέας, 9-10 κιλά ψωμί και 10 λίτρα κρασί. Ακόμα και αν οι αριθμοί αυτοί δεν είναι πραγματικοί, το σίγουρο είναι ότι χρειαζόταν μεγάλες ποσότητες τροφής για να συντηρείται.

Το τέλος του Μίλωνα υπήρξε άδοξο. Σύμφωνα με τον Στράβωνα και τον Πausανία,

Ο Μίλωνας στο περίφημο άγαλμα του Pierre Puget (Μουσείο Λούβρου). Κ.Μ. του 1924 με πρόσθετη σφραγίδα "Ολυμπιακό χωριό".

"Ο τραγικός θάνατος του Μίλωνα Κροτωνιάτη" (Jean - Jacques Bachelier)

κατά τη διάρκεια ενός περιπάτου στο δάσος ανακάλυψε έναν κορμό γεμάτο με σφήνες, προφανώς από κάποιους ξυ-

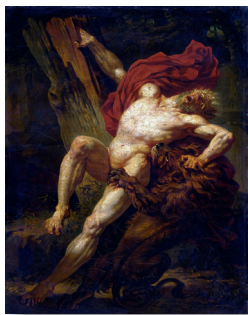

"Μίλων ο Κροτωνιάτης"
(Stephani Vignes, 1840).

λουργούς που προσπαθούσαν να τον κόψουν στα δύο. Ο Μίλωνας, θέλοντας να δοκιμάσει τις δυνάμεις του για μια ακόμα φορά, έβαλε τα χέρια του στη σχισμή για να ολοκληρώσει το έργο των ξυ-

λουργών. Εκείνη τη στιγμή υποχώρησαν οι σφήνες και ο Μίλων παγιδεύτηκε στο άνοιγμα χωρίς να μπορεί να μετακινηθεί, με αποτέλεσμα να τον κατασπαράξουν τα άγρια θηρία.

"..άποθανεῖν δὲ ὑπὸ θηρίων φασὶν αὐτόν: ἐπιτυχεῖν γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ Κροτωνιάτιδι αὐαινομένω ξύλῳ, σφήνες δὲ ἐγκείμενοι δίστασαν τὸ ξύλον: ὁ δὲ ὑπὸ φρονήματος ὁ Μίλων καθίησι τὰς χεῖρας ἐς τὸ ξύλον, ὀλισθάνουσί τε δὴ οἱ σφήνες καὶ ἐχόμενος ὁ Μίλων ὑπὸ τοῦ ξύλου λύκοις ἐγένετο εὐρημα. μάλιστα δὲ πως τὸ θηρίον τοῦτο ἐν τῇ Κροτωνιάτιδι πολὺ τε νέμεται καὶ ἄφθονον".

"Ο θάνατος του Μίλωνα"
(Charles Meynier, 1795).

Παυσανίας Ηλιακῶν Β', 6.14.8

Ο θρυλικός αυτός αθλητής και το φριχτό τέλος του ενέπνευσαν πολλούς εικαστικούς, τα έργα των οποίων κοσμούν το Λούβρο και άλλα μεγάλα μουσεία.

Α. Τ.

"Μάρκετιγκ" κονσέρβας μέσω του Φιλοτελισμού!

Στο εξώφυλλο του τρέχοντος τεύχους του ιταλικού φιλοτελικού περιοδικού *Η τέχνη του γραμματοσήμου* (L'arte del francobollo) είδα με έκπληξη να απεικονίζεται η διαφήμιση κον-

σέρβας τόνου μάρκας ΜΑΡΟΥΤΣΕΛΑ, με τη συνοδεία της ακόλουθης λεζάντας:

"Γίνε κι εσύ φιλοτελιστής με τόνο ΜΑΡΟΥΤΣΕΛΑ με ελαιόλαδο. Μέχρι τις 31 Μαΐου θα βρεις σε κάθε κονσέρβα ένα σπάνιο γραμματόσημο ως δώρο".

Η διαφήμιση παρουσιάζει μάλιστα παράδειγμα ενός τέτοιου "σπάνιου" γραμματοσήμου στο εσωτερικό της κονσέρβας!

Ίσως κι εμείς, ακολουθώντας το πρωτόπλο παράδειγμα της "Μαρουτσέλα" θα μπορούσαμε να συμβληθούμε με κάποιες εταιρείες, π.χ. διάθεσης ντολμάδων, κορνμπίφ, ή και τόνου -γιατί όχι;- Με αυτό τον τρόπο όλοι οι Έλληνες θα σπεύσουν να αγοράσουν ντολμάδες ή τόνο για να αποκτήσουν τα σπάνια γραμματόσημα, ενώ, με την ευκαιρία, θα επωφεληθεί ο ελληνικός φιλοτελισμός. Ας το δοκιμάσουμε. Είναι η τελευταία μας ελπίδα!

Ελπίζω πάντως πως οι αγοραστές του τόνου η των ντολμάδων γιαναντζί να μη βρίσκουν τα προσφερόμενα γραμματόσημα στο εσωτερικό της κονσέρβας.

Π. Α.

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μονόφυλλα με διαφημιστικά μηνύματα

Διαφημίσεις επάνω σε μονόφυλλα έκαναν την εμφάνισή τους στα τέλη του 1900 και διατηρήθηκαν μέχρι και το πρώτο μισό του 20 αιώνα, προσφέροντας ένα ακόμα είδος υλικού με μεγάλη προσφορά στο θεματικό φιλοτελισμό. Η ποικιλία τους είναι τόσο μεγάλη, ώστε μια περισσότερο μεθοδευμένη παρουσίαση και αναλυτικότερη προσέγγισή τους θα χρειαζόνταν πολλές σελίδες. Ίσως ένα ολόκληρο βιβλίο.

Θα αρκεστούμε σήμερα στην απλή αναφορά των υφιστάμενων τύπων και στην απεικόνιση ορισμένων χαρακτηριστικών παραδειγμάτων.

Οι διάφοροι τύποι διαφημιστικών μονόφυλλων είναι:

- αυτά που έχουν σχήμα καρτ ποστάλ, με μονή ή πολλαπλή διαφήμιση στην εμπρόσθια ή την οπίσθια όψη.

- κάρτες-επιστολές, διπλές, που φέρουν δι-άτρητο περιθώριο εφοδιασμένο με γόμα. Όταν διπλώνονταν, ταχυδρομούνταν κολλημένες γύρω-γύρω. Μπορούσαν να φέρουν τις διαφημίσεις στην εξωτερική ή στην εσωτερική όψη τους.

- φάκελοι (κλειστοί), με την εμπρόσθια ή την οπίσθια όψη τους καλυμμένη με μία ή περισσότερες διαφημιστικές καταχωρήσεις.

- σε σχήμα φακέλου, κατά την αποστολή, ο οποίος όταν άνοιγε αποκάλυπτε τις διαφημίσεις που κάλυπταν ολόκληρη την επιφάνεια του χαρτιού που τον σχημάτιζε. (Βλέπε επίσης Μονόφυλλα Mulready).

- τευχίδια επιστολικών δελταρίων. Αυτά περιλάμβαναν έναν αριθμό μονόφυλλων δελταρίων με διαφημίσεις, έχοντας ίδιο ή και διαφορετικό διαφημιστικό μήνυμα στο εξώφυλλο.

Τα εικονογραφημένα μονόφυλλα και οι φάκελοι με διαφημίσεις πωλούντο συνήθως σε

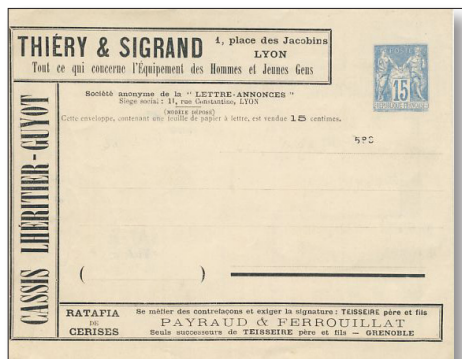
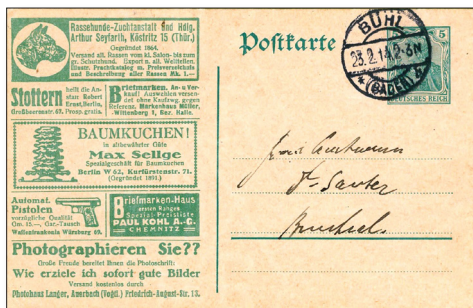
τιμή χαμηλότερη από την ονομαστική αξία τους, για να είναι πιο ελκυστικά στο κοινό, και να επιτυγχάνεται καλύτερα ο διαφημιστικός σκοπός τους. Υπάρχουν μάλιστα περιπτώσεις κάποιων από αυτά που διανέμονταν δωρεάν, αφού το τέλος είχε καταβληθεί στο ταχυδρομείο από τους διαφημιζόμενους.

Η κατασκευή όλων των μορφών διαφημιστικών μονόφυλλων γινόταν με δύο τρόπους. Είτε οι διαφημίσεις εκτυπώνονταν πάνω σε επίσημα μονόφυλλα (όπως τα γερικιές), είτε εκτυπώνονταν πρώτα η διαφήμιση και μετά παραδίδονταν στο ταχυδρομείο για την εκτύπωση του γραμματοσήμου. Και στις δύο περιπτώσεις η φιλοτελική τους εγκυρότητα είναι εξασφαλισμένη, αφού πωλούντο τόσο από τις διαφημιζόμενες επιχειρήσεις όσο και από τις ταχυδρομικές θυρίδες.

Όλα κυκλοφόρησαν με τη συνεργασία και την ανοχή των ταχυδρομικών αρχών, άρα η συμμετοχή τους στα θεματικά εκθέματα είναι απόλυτα σύμφωνη με τους κανόνες.

Βέβαια, το υλικό αυτό δεν είναι από τα φθηνότερα. Όμως προσθέτει αιγλή σε μία συλλογή με απαιτήσεις υψηλής βράβευσης και η παρουσία του αποδεικνύει ότι ο εκθέτης γνωρίζει την ύπαρξή του, κάτι που προσμετράται στη “γνώση και έρευνα”.

Παντελής Λεούσης

Δύο μονόφυλλα με διαφημίσεις στις δύο όψεις

Βλέπε και πίσω σελίδα

12 Visites Mk. 1.80 12 Cabinets Mk. 4.80 Photographie Samson & Co. Ring 12, Evingung Hinderbühlplatz ... sowie feine Radführungen anerkannt billigst.	Rahmenfabrik mit Kraftbetrieb Spezialität: Bilder-Einrahmungen Telephon 3041 Eduard Kleinke Prämiiert: Breslau 1904, London 1905 BRESLAU! An der Magdalenen-Kirche 4-6.	Anna Friedländer Wäsche-Ausstattungs-Magazin Gegründet 1879 Special-Geschäft für Herren, Damen u. Kinderwäsche 58 Schmiedebrücke 58 1. Viertel vom Rangle links Telefon 8562.	
„Triumph“ der beste Stiefel der Gegenwart! Attenberkauf: LUDWIG HERZ Breslau :: Blücherplatz 4. Glogowski & Co. BRESLAU Gartenstr. 40	Kartenbrief. An Wohnung (Strasse und Hausnummer) Serie II, Breslau.	Heinrich Barber Handelsherrnrat Graupenstr. 12 Breslau I Telephon 2447 Bücherrevisionen, Ausbildung in allen commercialen Wissenschaften.	Deutsch-Lissa Hotel Deutsches Haus direkt am Bahnhof, Besitzer Paul Winkler Grosses Vergnügungs-Etablissement Vereinen und Schulen für Ausflüge empfohlen Vorzügliche Küche — Radfahrer- und Jed. Sonntag Tanz Automobil-Station Telefon No. 24
In diesem Schild sind die Läden erkennbar, Singer Nähmaschinen Singer Co. Nähmaschinen Act.-Ges. Albrechtstr. 30 BRESLAU Friedrich-Wilhelmstr. 61 Sadowastr. 1 Molkstr. 2 D. KARLINER, BRESLAU Büttnerstrasse 9	in denen nur Singer Nähmaschinen verkauft werden. Zahn-Ärztliches Institut Ring 27 BRESLAU Ring 27 Buckstraße Herm. Weis früh, Assistenzarzt a. zahnärztl. Hofrat Kg. Univ. München Sprechst. 8-1, 5-6, Sonntags 9-12 Spezial-Abteilung für Damen u. Kinder Es genügt die blosse Idee Spezialität: Reklameschutzrechte Patentbureau Silesia Breslau Dominikanerplatz 1a. Fr. Gellner.	H. Meinecke junior Inh. Herm. Mathiba BRESLAU I Ohlauerstr. 43 Eiserne Kassetten feuer- und diebstahlsicher Gaskoch- und Gasthüchlich-Artikel	M. Grau Nachf. BRESLAU I Coolantestes Möbel- und Waren-Kredit-Haus kleinste Anzahlung ◯ bequemste Abzahlung.
		Sehenswürdigkeit Breslau's ist der 95 Pfg.-Bazar Geschenk-Artikel :: Wirtschafts-Artikel Jedes Stück = 95 Pfg. ohne Ausnahme ALBERT MARCUS Ring 55 Naschmarktseite	C. Dondorf & Sohn Juweliere Gold-, Silber-, Platin- u. Nickel-Waren Uhren BRESLAU I Schuhrbrücke 18 Ecke Altbläserstr. 2 gegründet 1820 Trauerhut-Magasin Adolf Goldberg BRESLAU I Reuschestr. 50-59 parterre und 1. Etage

LIQUEUR Hygiénique de DESSERT R. BEQUIER SEUL FABRICANT PÉRIGUEUX (DORDOGNE) Distillé à vapeur	Importation directe DE LA CHINE et du Japon DETHES & VANILLES CHINOISES ARTISTIQUES (Anciennes et Modernes) GRANDS DÉTAILS DÉTAIL ERH-ASSIN 40, Avenue de Wagram, Paris	42 MEDAILLES Or, Argent et Bronze MASTIC L'HOMME - LEFORT pour greffer à froid Cicatriser les plaies des arbres et des arbustes CHARRIAGE DE LA VITICULTURE 40, r. des Salettes, Paris
MOITIÉ MOINS CHER QUE L'ESPRIT DE VIN SE VEND chez tous les QUINCAILLIERS, ÉPICIERS, Marchands de COULEURS et LAMPISTES CALORIGÈNE SOLAS Breveté S.G.D.G. PARIS Se Méfier DES CONTREFAÇONS	PHOTOGRAPHIE ARTISTIQUE du Palais-Royal EDOUARD MALLIGNAND Galerie de Valois, 473 et 474, de Valois Cartes 10cm. . . 40f Cartes visite . . . 15f Portraits Nigéens . . . 4f Nigéens professionnels . . . 4f	GRILS BARRES CREUSES (Dessert F. G.) E. ERRARD Quai de la Rapée, 16, Paris PORTE-PARAPLUIES EN FER A Couronne, sans Soudure Chaises & Bancs FER et BOIS (MODÈLES PLOYANTS) Envoi f. du catalogue
APERITIF (Vermouth) JAPP Pour les commandes Mme TILLIER 18, Butte de la Seine à l'Entrepôt, PARIS.	GRAVEUR-ESTAMPEUR Breveté s.g.d.g. E. DESJARDINS-LIBOUX 81, Rue du Temple, Paris LOCATION d'un BALANCIER A Friction et Découpoirs BANDES ESTAMPÉES Pour Lampes et Cache-Pots PANDICHAUX de NOTAIRES, etc.	VRIGNONNEAU EXPERT EN AMÉLIORATION 34, T^r Saint-Mandré, 35 PARIS OFFICE SPECIAL D'AMÉLIORATION Brevets des Brev. FRANT L'Entretien des TRUYAUX Vérification des Brevets de Déplaisiers INVENTEUR AINE DE MODÈLES BREVETS DE DÉPLAISIERS
NOUVEAU Chantier Parisien Permettant de surliter les fûts sans coller les liquides PRIX 10 fr. Modèle déposé LOUIS PLE 16, AVENUE D'ORLÈANS, 16, PARIS FABRIQUE DE BOUCHONS Bouteilles en tous Genres Spéc. et Artific. de Cave, COMMISSION-EXPORTATION Exp. "Fris-Frais"	Ancienne Maison BOUCAUT DELAFOILLIE FILS AINE SUCCESSION Entreprise Générale d'Éclairage, Lampes, Gaz et Eau 9, RUE DU HAIVE, PARIS FABRIQUE DE LANTERNES et Baguettes pour Voitures 42, rue de la Harpe EN TOUS GENRES CARLIER & OUVRY PARIS SPECIALITÉ POUR RESERVISTES Chaussure à Boucle. Nouveau Système A. GUÉRIN, 7, Rue des Gobelines, Paris	

Δύο ωραίοι και περιζήτητοι φάκελοι-μονόφυλλα (Γερμανίας και Γαλλίας) με διαφημίσεις που τεκμηριώνουν πλήθος θεματικών πληροφοριών.

Φιλοτελική αλληλεγγύη

Μετά τα δραματικά γεγονότα στο Μάτι της 23 Ιουλίου 2018, δεν ήταν λίγοι οι φιλοτελιστές και φιλοτελικές οργανώσεις που έδειξαν την αλληλεγγύη τους και απεύθυναν συλλυπητήρια μηνύματα, τόσο σε διαπροσωπικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ομοσπονδίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ο Juan-Ramon Moreno, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας (FEPA), ο Ivan Libric πρώην πρόεδρος της Κροατικής Ομοσπονδίας, ο Pedro vaz Pereira, Πρόεδρος της Πορτογαλικής Ομοσπονδίας, ο Giancarlo Morolli, εξέχουσα μορφή του θεματικού φιλοτελισμού, οι σπουδαίοι φιλοτελιστές Guy Coutant, Michèle Chauvet και Louis Fanchini, αρκετοί φίλοι Ιταλοί και Γάλλοι φιλοτελιστές, καθώς και η Τουρκική Ομοσπονδία, η μόνη που απέστειλε συλλυπητήρια με επιστολή.

PRAGA 2018

Στην Παγκόσμια Έκθεση PRAGA 2018 που διεξήχθη στην πρωτεύουσα της Τσεχικής Δημοκρατίας από 15 μέχρι 18 Αυγούστου, τα ελληνικά εκθέματα απέσπασαν τις ακόλουθες βραβεύσεις:

Α. Χρήστου (Κύπρος) *Κύπρος 1880-1896 Οι εκδόσεις της Βασίλισσας Βικτωρίας* Μεγάλο Χρυσό μετάλλιο, 96 βαθμοί.

Α. Γαληνός, *Η Ταχυδρομική Ιστορία της Γαλλικής Στρατιάς του Μορέως 1828-1833* (Ένα Πλαίσιο) 91 β.

Ε. Κουτσουνάκης *Το Γερμανικό Ναυτικό στον αποκλεισμό της Κρήτης 1897-98* (Ένα Πλαίσιο), 90 β.

Α. Καραγιαννίδης (Καναδάς) *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1896*, Μεγάλο Επίχρυσο, 86 β.

Π. Καγκελάρης *Ελληνικές εκδόσεις Θράκης* Μεγάλο Αργυρό, 76 β.

Εθνικός Αντιπρόσωπος

Στην Παγκόσμια Έκθεση "LONDON 2020" που θα διεξαχθεί στο Λονδίνο από 2 έως 9 Μαΐου, εθνικός αντιπρόσωπος ορίστηκε ο Αλέξανδρος Σαββόπουλος (asavop@hotmail.com)

Φιλοτελικά πένθη

Στις 20.9.2018 απεβίωσε ο Μωυσής Κ. Κωνσταντίνης, ο οποίος επί 48 χρόνια (από το 1970 μέχρι το θάνατό του) κατείχε τη θέση του Ειδικού Συμβούλου των Ελληνικών Ταχυδρομείων για θέματα Φιλοτελισμού και του μέλους του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Φιλοτελισμού των ΕΛΤΑ.

Ο εκλιπών διετέλεσε για πολλά χρόνια Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας, βραβεύτηκε σε διεθνείς και πανελλήνιες φιλοτελικές εκθέσεις, ξέδωσε άρθρα και εργασίες για την ιστορία των ταχυδρομείων και των γραμματοσήμων, και υπήρξε συνεργάτης για ταχυδρομικά και φιλοτελικά θέματα σε διάφορες εγκυκλοπαίδειες.

Ο Μωυσής Κωνσταντίνης υπήρξε επίσης Πρόεδρος του Δ.Σ. και ιδρυτικό μέλος του συντονιστικού οργάνου του Ελληνικού Εβραϊσμού (ΚΙΣΕ) επί 13 χρόνια και -από το 1974 μέχρι τον θάνατό του- Γεν. Γραμματέας και Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος.

Ο Σύλλογός μας εύχεται θερμά συλλυπητήρια στους οικειούς του.

Δραστηριότητες σωματείων

Την Κυριακή, 30 Νοεμβρίου 2018 η Φιλοτελική Ένωση Πιερίας και την Κυριακή 14 Οκτωβρίου η Φιλοτελική Εταιρεία Πατρών οργάνωσαν με επιτυχία στα εντευκτήριά τους προσφορές και ανταλλαγές γραμματοσήμων.

Τα γραμματόσημα ... κάνουν ένα μικρό αφιέρωμα στη Λάικα

Πέρασαν 60 χρόνια από την ημέρα που η σκυλίτσα λαϊκά θυσιάστηκε για την επιστήμη, την εξερεύνηση του διαστήματος. Άμεσα, ο φιλοτελισμός δεν παρέλειψε να εκπληρώσει τον ρόλο του ως μάρτυρας των καιρών και των ανθρώπινων ενεργειών. Πλήθος οι χώρες, ιδιαίτερα αυτές του Σιδηρού Παραπετάσματος, που θυμήθηκαν τη Λάικα και της αφιέρωσαν γραμματόσημα. Για να είμαστε ειλικρινείς, όχι τόσο για τιμηθεί το σκυλί για τη θυσία του, όσο για να εορταστεί η επιτυχία μιας αποστολής που είχε οδηγήσει για πρώτη φορά ένα έμβιο ον στο διάστημα.

Γραμματόσημα με θέμα το διάστημα έχουν εκδοθεί πολλά, από πολλές χώρες, με τα περισσότερα από τις λεγόμενες σοσιαλιστικές ή χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Αυτή η τάση είχε σίγουρα “ευνοηθεί” από το γεγονός ότι η Σοβιετική Ένωση είχε επιτύχει ορισμένα σημαντικά αποτελέσματα, πριν από τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως την εκτόξευση στο διάστημα του πρώτου δορυφόρου και την αποστολή στο διάστημα του πρώτου ζωντανού πλάσματος, του πρώτου ανθρώπου και της πρώτης γυναίκας.

Το σύντομο παλαιότερο άρθρο που ακολουθεί ανήκει στον υπογράφοντα το όλο κείμενο, και αναφέρεται στο χρονικό του “τελευταίου ταξιδιού” της Λάικα.

“Η πρώτη πράξη βίας που έζησε ένα μικρό πλάσμα, μια νεαρή σκυλίτσα ήταν όταν το συνέλαβε ο μπόγιας στους δρόμους της Μόσχας. Λεγόταν Κουντριάβκα

(Kudryavka), και όχι Λάικα που είναι το όνομα μιας ρωσικής φυλής σκύλων. Μαζί με τη Λάικα, παραδόθηκαν επίσης στους επιστήμονες της “Πόλης των αστεριών”, στο Κέντρο Αστροφυσικής Μελέτης στις πύλες της Μόσχας, δύο άλλες μικρές σκυλίτσες: η Albina και η Mushka. Επιλέχθηκαν και αυτές για το μικρό μέγεθός τους και την ζωηρή νοημοσύνη τους.

Τελικά, για το μεγάλο εγχείρημα επέλεξαν τη Λαϊκά. Για την πραότητα της και την αντοχή της στις δοκιμές επιτάχυνσης. Οι φωτογραφίες που την απεικονίζουν στα γραμματόσημα τραβήχτηκαν στο τέλος αυτής της φοβερής εκπαίδευσης που υπέστη. Γι’ αυτό και μοιάζει σαν να έχει ξετρυπώσει από μία σαρκοφάγο, με μαύρη μύτη και με μία παράξενη αυτοπεποίθηση στα μάτια!

Τώρα πια η Λάικα δεν ήταν ένα αξιαγάπητο κουτάβι, ανυπόμονο για χάδια. Ήταν η σημαία της Ρωσίας, ένα απείκασμα ανθρώπινης έπαρσης και αλαζονείας που η Σοβιετική Ένωση ήθελε να οικοδομήσει, επειδή ο κόσμος θα αναγνώριζε την υπεροχή του κομμουνισμού και θα θαύμαζε τα επιτεύγματά του.

Ο Σπούτνικ 2 ξεκίνησε στις 3 Νοεμβρίου 1957. Έκτοτε έγιναν πολλές υποθέσεις σχετικά με το θάνατο του κατοικίδιου. Ως πιθανότερη αιτία θεωρήθηκε η καρδιακή ανεπάρκεια εξαιτίας του θερμικού σοκ. Στην πραγματικότητα, το τέλος της επήλθε διότι δεν λειτούργησαν οι ανεμιστήρες ψύξης, με αποτέλεσμα στην κάψουλα να καταγραφούν ακραίες θερμοκρασίες: μεταξύ μηδέν και 40 βαθμοί Κελσίου.

Η Λάικα πέθανε πολλές φορές και αργά. Η αλήθεια είναι χειρότερη από ό, τι φανταζόμασταν. Δεν πέθανε ανώδυνα στο διάστημα μετά από μια εβδομάδα τροχιάς, όπως δηλώθηκε από την προπαγάνδα του σοβιετικού καθεστώτος. Καταδικάστηκε σε ένα φρικτό και οδυνηρό θάνατο, που παρουσιάστηκε μέσα σε λίγες ώρες μετά την εκτόξευση. Αλυσοδεμένη μέσα στο μικροσκοπικό δορυφόρο, η καρδιά της κομματιάστηκε απ' το φόβο, από τη βαρύτητα, από μια τόσο μεγάλη και απεινωσμένη μοναξιά που δεν χωρούσε στο μικρό της σώμα, στο ερωτευμένο μυαλό της με τον άνδρα που τη σκότωσε.

Η αλήθεια έγινε γνωστή τελικά από τον Δρ Dimitri Malashenkov, τον ειδικό που παρακολούθησε τις τελευταίες ώρες της Λάικα. Χρειάστηκε να περάσει σχεδόν μισός αιώνας για να μάθουμε ότι το ηλεκτροκαρδιογράφημα που παρακολουθούσε από το ραδιοκύματα, μόλις ο πύραυλος άρχισε να ανυψώνεται, κατέγραψε άνοδο της κλίμακας του καρδιακού παλμού της. Η μικρή καρδιά άρχισε να χτυπά ακανόνιστα, και όταν αμέσως μετά η βαρύτητα άρχισε να μειώνεται,

μετά από 5 βασιανιστικές ώρες το καρδιογράφημα έγινε μια ευθεία γραμμή.

Η Λάικα πέθανε από φόβο, μόνη, ανάμεσα στη μοναξιά των άστρων και των πλανητών που ο άνθρωπος ήθελε να κατακτήσει, χωρίς ποτέ προηγουμένως να έχει κατακτήσει την ανθρωπιά.

Η Λάικα στάλθηκε στο στερέωμα, στο μυστήριο της δημιουργίας, χωρίς ελπίδα επιστροφής, για να δώσει τροφή στην ανθρωπίνη υπερηφάνεια.

Η Λάικα επέστρεψε στο άπειρο, στην ανυπαρξία, εξαιτίας μιας λαχτάρας για γνώση χωρίς κανόνες. Μια άσβεστη δίψα μάθησης, χωρίς φραγμούς. Πέρα από το καλό και το κακό".

Η συλλογή γραμματοσήμων με θέμα την Κατάκτηση του Διαστήματος ήταν πολύ δημοφιλής τα χρόνια του '60 και '70, για να επιστρέψει στη συνέχεια στη λήθη, όπως και πολλές άλλες συλλογές που αναφέρονται στη σύγχρονη ιστορία.

Giuseppe di Bella

Πρόεδρος της Φιλοτελικής και Νομισματικής Εταιρείας του Κάλιαρι

"Ελληνικό" γραμματόσημο στον Καναδά

Ιδού ένα γραμματόσημο του Καναδά που ίσως δεν γνωρίζουμε την ύπαρξή του και που έχει ιδιαίτερο ελληνικό ενδιαφέρον. Εκδόθηκε το 2003 για να τιμήσει για τα 75 χρόνια της Αμερικανο-Ελληνικής Μορφωτικής Προοδευτικής Ένωσης (ΑΧΕΠΑ), η οποία άνοιξε το πρώτο της κεφάλαιο στο Τορόντο του Καναδά το 1928 για να βοηθήσει τους Έλληνες μετανάστες να εγκατασταθούν άνετα στη νέα χώρα τους, χωρίς να θυσιάζουν την ελληνική ταυτότητα και κληρονομιά τους.

Ως γνωστό η ΑΧΕΠΑ ιδρύθηκε το 1922 στην Ατλάντα της Γεωργίας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ανθελληνικών επιθέσεων από μέλη της Κου Κλουξ Κλαν. Σύμφωνα με το ιδρυτικό καταστατικό της, σκοπός της ήταν να προστατεύει τους Έλληνες από τη θρησκόληψία και να τους βοηθήσει να προσαρμοσούν τη ζωή τους στην αμερικανική κοινωνία. Μετά το Τορόντο, το 1929 ιδρύθηκε δεύτερο κεφάλαιο στο Λονδίνο του Οντάριο, και ένα τρίτο το 1930 στο Μόντρεαλ.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 20 Ιουλίου 2018 τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν την ετήσια καθιερωμένη σειρά γραμματοσήμων **EUROMED** που αυτή τη χρονιά έχει για θέμα τα **“Σπίτια της Μεσογείου”**. Εφέτος, αντί του ενός γραμματοσήμου, τέθηκαν σε κυκλοφορία τέσσερα, συνολικής ονομαστικής αξίας € 3.14, σε 500.000 πλήρεις σειρές. συν ένα τευχίδιο με τη σειρά χωρίς οδόντωση στις δύο πλευρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 7.000 αριθμημένα φυλλάκια, 5.000 ΦΠΗΚ προς € 4.50, και 1000 απλά λευκώματα σειράς προς € 12.00.

• Στις 25 Ιουλίου 2018 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά-φεγιέ με τίτλο **“100 Χρόνια Μουσείο Νεότερου Ελληνικού**

Πολιτισμού” αποτελούμενη από 2 φεγιέ σε 25.000 τεμάχια, που περιλαμβάνουν ανά ένα γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 1.00 έκαστο. Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 διπλόι ΦΠΗΚ προς € 3.80, και 300 απλά λευκώματα σειράς προς € 8.40.

• Στις 5 Σεπτεμβρίου 2018 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **“Επέτειοι Γεγονότα – Β’ Μέρος”**, αποτελούμενη από τρία γραμματόσημα συνολικής ονομαστι-

κής αξίας € 2.52, σε 750.000 πλήρεις σειρές. Τα θέματα των γραμματοσήμων είναι € 0.72 "30 χρόνια της Ειδικής Μονάδας Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών (ΕΜΑΚ)", € 0.80 "83η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης" και € 1.00 "50 Χρόνια Ορθόδοξου Ακαδημίας Κρήτης". Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 3,80 και 2000 φύλλα Προσωπικού Γραμματοσήμου προς € 8 έκαστο.

ΚΥΠΡΟΥ

- Στις στις 9 Ιουλίου 2018 κυκλοφόρησε σειρά ενός γραμματοσήμου με τίτλο **"25 Χρόνια της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας (ΣΔΟ)"**, ονομαστικής αξίας € 0.64, σε 191.000 τεμάχια (σε φυλλαράκια των έξι). Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.29 έκαστος.

- Την ίδια ημέρα κυκλοφόρησε επίσης ένα γραμματόσημο με τίτλο **"EUROMED- Σπίτια της Μεσογείου"**, ονομαστικής αξίας € 0.64, σε 190.000 τεμάχια (σε φυλλαράκια των οκτώ). Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.29 έκαστος.

- Στις στις 27 Σεπτεμβρίου 2018 κυκλοφόρησε η σειρά τριών γραμματοσήμων με τίτλο **"Πουλιά της Κύπρου"**, συνολικής ονομαστικής αξίας € 1.98 σε 90.000 πλήρεις σειρές (σε φυλλαράκια των οκτώ). Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.29 έκαστος.

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

125 ΧΡΟΝΙΑ
ΔΙΩΡΥΓΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ 25-08-2018

• Με την ευκαιρία της Επετείου των **125 χρόνων από τη Διάνοιξη της Διώρυγας της Κορίνθου**, και των σχετικών εορταστικών εκδηλώσεων (9-17/06/2018) χρησιμοποιήθηκε στις 25 Αυγούστου 2018 η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

• Με την ευκαιρία των εκδηλώσεων για το **Φεστιβάλ Επιδαύρου**, χρησιμοποιήθηκε το γνωστό επαναλαμβανόμενο κατ' έτος ειδικό χρονολογικό σήμαντρο τις ακόλουθες ημερομηνίες:

29-30 Ιουνίου 2018, 06-07, 13-14, 20-21, και 27-29 Ιουλίου και 03-04, 10-11, 17-18 Αυγούστου.

• Με την ευκαιρία της **83ης Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης**, χρησιμοποιήθηκε από 8 έως 16 Σεπτεμβρίου 2018 το γνωστό επαναλαμβανόμενο κατ' έτος ειδικό χρονολογικό σήμαντρο.

• Με την ευκαιρία του **11ου Φεστιβάλ "ANIKASYROS"** και της αγοράς κινουμένων σχεδίων που διεξήχθη στη Σύρο από

26 έως 30 Σεπτεμβρίου, χρησιμοποιήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2018 η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

ΚΥΠΡΟΥ

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

C2/2018. Με την ευκαιρία της **"Γιορτής του Κρασιού"** που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού από 31/8 έως 9/09/2018 χρησιμοποιήθηκε στις 31 Οκτωβρίου τη εικονιζόμενη γνωστή κατ' έτος επαναλαμβανόμενη σφραγίδα

C4/2018. Με την ευκαιρία της 2ης Διεθνούς Φιλοτελικής Έκθεσης **"ESSEN 2018"** που έγινε στην ομώνυμη πόλη της Γερμανίας από 3 έως 6 Μαΐου, χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της έκθεσης η γνωστή εικονιζόμενη, κατ' έτος επαναλαμβανόμενη σφραγίδα

γ) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ

S5/2018. Με την ευκαιρία της **"Γιορτής του Κρασιού"** που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού από 31/8 έως 9/09/2018 χρησιμοποιήθηκε 27/08 έως 7/09/ 2018 το γνωστό επαναλαμβανόμενο κατ' έτος αναμνηστικό σύνθημα.

S6/2018. Με την ευκαιρία των εκδηλώσεων για το 34ο **"Φεστιβάλ Αγίας Νάπας"** (27-30 Σεπτεμβρίου) χρησιμοποιήθηκε από 24 έως Σεπτεμβρίου το γνωστό επαναλαμβανόμενο κατ' έτος αναμνηστικό σύνθημα.